

Pärimusmuusika keskus kuulub siiski pigem rubriiki «Kultuuriakadeemialt linnale» kui rubriiki «Linnalt kultuuriakadeemiale».

ANZORI BARKALAJA, Tartu ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia direktor

LK 2

Meie, tavakodanike asi on teha kõik endast olenev, et aidata vormikandjatel oma tööd hästi teha.

Sakala juhtkiri

Pinsipäev ummistab panga eeskoja

Nii nagu iga kuu algul, ummistasid ka eile hommikul Swedbanki Viljandi kontori trepi ja majaesise kõnnitee pensioni järele tulnud inimesed. Sakala uuris kohapeal, miks pensionärid kibelevad elatusraha viivitamatult automaadist välja võtma.

LK 5

KEHVAD AASTAD

Suurte hansapäevade järel kaob kultuurilt ports raha

MARKO SUURMÄGI
marko.suurmagi@ajaleht.ee

Viljandi järgmiste aastate rahakotti uurides on näha, et 2015. aastal, kui peetakse rahvusvahelisi hansapäevi, suureneb kultuurile antav summa järsult, kuid siis väheneb see pikkadeks aastateks praegusestki pisemaks.

Linna kultuuritegijad on kärelete vastu. Nende nõudel saadeti järgmise seitsme aasta eelarvestrateegia ümbertegemisele ning volikogu kultuurikomisjoni juht Ando Kiviberg avaldas lootust, et nende soovid rahuldatakse. Summa, mille eest kultuuri- ja spordirahvas võitleb, on 163 000 eurot.

Kiviberg ei usu, et 2016. aastal väheneb kultuuri, spordi ja vaba aja veetmiseks tehtavate kulutuste hulk aasta varem Viljandis korraldatavate rahvusvaheliste hansapäevade tõttu. «Selliseid põhjendusi pole ma kuulnud,» lisas ta.

Pigem usub ta võimalusse, et tulud ja kulud aeti kokku nüüdsel kohvipaksu pealt ning seda tehti kultuuri arvelt. «Kui praegu sellise dokumendiga leppida, võib tulevikus olla äärmiselt keeruline seda tagasi painutada,» arvas Kiviberg.

Hansapäevad nõuavad suure summa

Linna järgmiste aastate rahakotile otsa vaadates selgub, et kuueks suureks valdkonnaks jagatud eelarves muutub kõige enam just kultuurile mõeldud summa. 2015. aastal Viljandis peetavate hansapäevade ajal paisub see rekordsuureks, ent siis kahaneb umbes 2012. aasta tasemele.

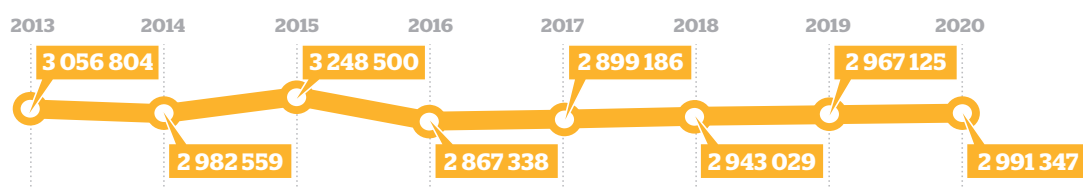
Rahvusvaheliste hansapäevade siinse peakorraldaja, Sakala keskuse juhi Jaanus Kuke sõnul pole 2015. aasta suursündmuse eelarvet veel kirja pandud, ent see võib ula-

Kui Viljandi iga-aastaste hansapäevade eelarve on ligi 40 000 eurot ja sellel osaleb kümnekond külalislinna, siis rahvusvaheliste hansapäevade eelarve on ligi 600 000 eurot ning hansalinnu tuleb siia kümme korda enam.

EELARVE

Kultuuri tarbeks kavandatud summad

Allikas: Viljandi eelarvestrateegia eelnõu

tuda 600 000 euroni. «See on minu hinnang, aga eelarve peaks täpsemalt paika saama aasta lõpuks,» lisas ta.

Ehkki 600 000 eurot on täpselt poole väiksem summa, mis kulus mullu Lüneburgil ja tänavu Herfordil, on see Viljandile siiski äärmiselt suur kulutus. «Eks meil tule raha taotleda nii kultuurkapitalilt kui ettevõtluse arendamise sihtasutustelt ning loota ka kohalike ettevõtete toetusele,» selgitas Kukk, kuidas vajaliku summa kokku peaks saama.

Nii Ando Kiviberg kui Viljandi volikogu eelarve- ja aren-

gukomisjoni juht Jaak Sulg on veendunud, et rahvusvahelised hansapäevad on maksumusest hoolimata linnale vajalikud. «Hansapäevad annavad meile väga hea võimaluse tutvustada end kui turisminlinna,» sõnas Kiviberg.

Kultuur tuleb raha teenima panna

Jaak Sule meelest on hansapäevade korraldamine eeskätt missiooniüritus ning sellest saadavat kasu ei peaks püüdma rahas mõõta.

Sulg on nõus, et 2015. aastal

tuleb suursündmuse tõttu kultuurile mõeldud raha hulka suurendada. Samas tunnistas ta, et väga keeruline on kultuurirahva nõudmistele järgmiste aastate osas vastu tulla.

«Kultuur on seni eelarves olnud väga heal positsioonil, aga eks me pea vaatama, kuidas reaalne elu kujuneb,» rääkis ta. «See on ju valikute koht, kas pimendada linna ning jätta mõned kohad koristamata ja niitnata või vähendada kultuuri rahastamist.»

Vajaliku lisaraha võiks leida kultuuri- ja spordiasutuste omatulust. Sule selgitust möö-

Külaliste hulka on keeruline ennustada

Viljandis saabuvate rahvusvaheliste hansapäevade korraldajad tunnistavad, et kaks aastat enne üritust on äärmiselt keeruline hinnata, kui palju see külalisi kohale toob.

«Kindlasti eeldame, et neid on rohkem kui folgifestivalil ehk üle 20 000 inimese,» ütles Viljandi turismiameti juhataja Krista Kull.

Aasta enne Viljandit korraldab rahvusvahelisi hansapäevi kogu hansaliikumise hääl Lübeck.

Sealsed korraldajad kuulutavad, et nemad ootavad järgmisel suvel nelja päeva jooksul 1,5 miljonit külalist.

Ka mullu ja tänavu olid hansapäevad Saksamaal. 2012. aasta korraldaja Lüneburg kulus 1,2 miljonit eurot ning võõrustas 120 linna ametlikku delegatsiooni ja 250 000 inimest. Tänavu oli Herfordis kohal 132 linna ning 280 000 külalist.

Väljaspool Saksamaad peetavatel hansapäevadel osaleb enamasti vähem rahvast. 2010. aastal olid need Pärnus. Kohale sõitis 80 linna ning külalstajaid oodati 100 000. (Sakala)

da on linn aastate jooksul ehitanud kultuuri ja spordi tarbeks hulga rajatise, mis oleks vaja palju paremini teenima panna. «Tuleks teha müügitööd ja raha rohkem sisse tuua. See kõik võiks minna kultuuri tarbeks,» leidis ta.

Sellise mõttega on päri ka Kiviberg. «Kui võrdleme linna kultuuriasutusi, siis nende pingutused ja tulemused pole ligilähedaselgi võrdsel,» teatas ta. Ruumide rentimine ja suurema omatulu teenimine pole kultuurikomisjoni juhi meelest ülearu keeruline eesmärk.

ILM

Täna on vahelduva pilvisusega ilm. Puhub kirde- ja kirdetult kiirusega 1–6 meetrit sekundis. Sooja on 18–21 kraadi. Päike tõuseb Viljandis kell 6.27 ja loojub kell 20.03.

VILJANDIS

Algab kool

Täna kell 17 on linnagaleerii ettevõtluskõrgkooli Mainor avaaktus.

Laulab Mari Pokinen

Täna kell 21 esineb kohvikus Fellin Mari Pokinen.

MAAKONNAS

Meepidu

Täna kell 19 on Karksi ordu linnuses 6. meefestivali avamine. Kell 19.30 algab kontsert 235 aastat tagasi pühitsetud viltuse torniga Karksi Peetri kirikus ning tule ja muusika vaatamäng «Tänu ja valgus» linnuse hoovis. Festival jätkub homme Karksi valla kultuurikeskuses.

EESTIS

Seenenaätus

Täna on Tartus ülikooli loodusemuuseumis viimast päeva avatud seene näitus.

Läti parim arhitektuur

Täna kell 14.15 avab Läti arhitektide liidu president Viktors Valgums Tallinnas Eesti arhitektuurimuuseumi galeriis Ahtri tänav 2 näituse Läti 2012. aasta arhitektuuri aasta-preemiast. Näitus on avatud ainult neli päeva.

JUHTKIRI

Mitte ainult politseinike asi

Õöl vastu üleeilset liikus Viljandi tänavail tume päevinäinud Audi, mille kere kattis sõidu lõppedes lisaks muruplatsi üleskündmisel lennanud poripritsmetele hulk mülke ja kriimustusi. Eilses lehenumbris kajastamist leidnud vahejuhtumi kõiki asjaolusid arvesse võttes ei jää üle muud kui tänada õnne, et mõni inimene selle metallmürsu ette ei jäänud.

Kui Sakala tänaval inimestelt küsiks, kas liikluses hullumeelsusi tegevate autojuhtide vastu on vaja võidelda ja neid roolist eemaldada, oleks tulemuseks üsna tõenäoliselt kuus jaatavat vastust. Reaalsus näitab paraku, et kui keegi midagi niisugust pealt nägema satub, jätab liigagi suur osa inimestest sellele reaageerimata, ehkki kõne politseisse tähendaks vaid telefoni kättevõtmise vaeva.

Kuigi Audi paarutamisel oli pealtnägijaid, ei andnud neist ükski korrakaitsjatele sellest teada. Oli suur õnn, et muruplatsile jäi maha auto registreerimismärk. Toosama number oli teada ka kuu aega tagasi, kui auto käis Saarepeedi vallas heina- ja viljapõllul sõitmas. Paraku ei esitanud kahjukannatanu siis politseile avaldust ning kordnikel polnud seaduslikku alust juhtunud edasi uurida.

Politseinike ülesanne on kaitsta inimeste turvalisust ja seadusrikkujad kinni püüda. Kuid meie, tavakodanike asi on teha kõik endast olenev, et aidata vormikandjatel oma tööd hästi teha. Andmata politseile võimalust pahalased tabada, teeme karuteene nii iseendale kui kõigile kaaskodanikele.

Tänapäeval räägitakse palju kurikaelte süvenevast karistamatuse tundest. Tuleb aga nentida, et arvestatava panuse sellesse on andnud need inimesed, kes mundrikandjatega koostööd ei tee. Kuniks ükskõikseid vähemaks ei jää, on vähe lootust, et kurikaelad hakkavad tundma kuklas seadusesilma.

REPLIIK

Viis intelligentsemat

Kesknädalal ulatas sõber mulle Bingo pileti. Niisiis tuli ka õhtul loosimist vaadata.

Pärast esimest üllatust, et loteriisaade pole enam sugugi niisugune, nagu mina seda mäletasin, järgnes teine kummastav avastus.

Pallide loosimine oli ühitatud telemänguga, milles perekond pidi ära arvama populaarsemaid vastuseid, mida oli rahvas tänaval esitatud küsimuste peale andnud.

Mängus päriti võistlejailt, milliste ametialade esindajad on saja vastanu arvates kõige intelligentsemad. Viiest populaarsemast vastusest koorusid välja näiteks arst ja jurist. Ent kui võistleja ütles, et rahvas võis pakkuda intelligentseks poliitikuameti esindaja, kostis publikust irooniakahinat. Ja nagu arvata võiski, puudus poliitik viie intelligentsemaks nimetatud ameti hulgest.

See selleks. Valim oli väike ja tegu oli kõigest mänguga. Kurb on aga mõelda, et meie riiki on valitud juhtima need, kes isegi rahva arvates kõige intelligentsemate hulka ei pääse.

SIGRID KOOREP
Sakala
433 0049

Meie, tavakodanike asi on teha kõik endast olenev, et aidata vormikandjatel oma tööd hästi teha.

AEG-AJALT TULEB nagu müütiline meremadu pinnale küsimus: mis kasu on Viljandil kultuuriakadeemiast? See on hea küsimus, sõltumata selle esitanu hoiakust, teadlikkusest või taotlustest.

Niisugune küsimus on pannud kultuuriakadeemia rahva aeg-ajalt enesele ning oma tegudele ja tulemustele otsa vaatama. Pannud hindama ja üle hindama arvamust iseendast ning oma vajalikkusest nii Viljandi kui kogu Eesti inimestele. Pannud muutma oma õppekavade sisu ning õpetatavate erialade valikut. Hoidnud ära akadeemilisse mugavustsooni vajumisest või kui kellelegi meeldib teisiti sõnastada, elevandiluuist torni sulgumisest.

Kas see on õnnestunud halvemini või paremini, on juba tööandjate, koostööpartnerite ja asjatundjate otsustada. Meie ise tunneme, et Viljandi kui elusa organismi jaoks on kultuuriakadeemial potentsiaali kaugelt rohkem, kui seni on õnnestunud rakendada.

SELLEST TÕDEMUSEST kasvab loogiliselt moel välja teine küsimus paariliseks esimesele: mida on Viljandi linn teinud, et kultuuriakadeemia saaks talle kasulik olla?

See on tegelikult keeruline küsimuspundar, sest kultuuriakadeemia ja linn koosnevad ju mõlemad inimestest, kusjuures nii mõnedki kooli inimesed on ühtlasi linnakodanikud. Iseenesele kasulik või kasutu olemise järele küsimine võib olla hea mõtteharjutus üksikinimesele, kuid kindlasti mitte organisatsioonile. Seetõttu peitub säärases küsimises vastuolu.

POLITSEILE POLE üllatus, et paljud noored proovivad huvi pärast või sõprade soovitusel kanepit. Enamasti tehakse seda alkoholi pruukinuna ja seltskonnas. Pääsemaks nõiaringist, mida narkootiliste ainete tarvitamine enesega kaasa toob, tuleks niisiis äärmiselt tähelepanelikult oma sõpru valida.

Politseiametnikuna olen suhelnud paljude noortega, kes kinnitavad, et on hiljuti kanepit pruukinud. Kui pärida edasi, kuidas nad üldse teavad, et tegu oli sellega, jäävad nad mõttesse. Vastavad, et ega nad kindlad olegi. Selgitavad, et mingit mõju kanep neile ei avaldanud ja pärast suitsetamist midagi teisiti ei olnud.

ANZORI BARKALAJA

Tartu ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia direktor

Teaduslikus ilmavaates ja meetodikas on keerukatest pundardest jagusaamiseks vahend nimega Ockhami habemenuga. Seda kasutades kõrvaldatakse uurimisalusest nähtusest kõik konkreetse vajaduse mõttes liigne ning keskendutakse olemuslikult põhilisele.

Igas linnas ja iga linnaga toimuvat mõjutab olulisel määral see kodanike osa, kellest moodustub linnavõim. Niisiis saame kõnealuse küsimuse ümber sõnastada järgmiselt: mis kasu on Viljandi linnavõimust Tartu ülikooli Viljandi kultuuriakadeemiale?

Ma usun, et ka see on hea küsimus, eriti lähenevate omavalitsuste valimiste taustal. See ei peaks aga pinnale kerki- ma ainult nüüd ja ühel korral, vaid ka edaspidi ja regulaarselt. Ning vastustest peaks muu hulgas olema näha viise ja vahendeid, kuidas kultuuriakadeemia saab olla kasulik Viljandile, täpsemalt selle elanikele, asutustele ja ettevõtetele. Miks mitte ka külalistele.

TAGASIVAATAV UURIMINE sellele küsimusele vastuseid otsides teeb pehmelt öeldes nukraks. Ma ei hakka rääkima oma eelmiste perioodide kolleegi Enn Siimeri eest, kas ja kui palju ta tundis linnavalitsuse toetust, kui tuli leida kultuurikolledžile uue kodu paika ja

”**Natuke-negi tajutavat kaasamõtlemist ja tegutsemist oli sel- lel lühikesel ajaperioodil, mil linnapeaks oli Malle Vahtra.**

ehituseks vajalikku raha. Seda tuleks küsida tema käest otse. Aga minu kogemuse järgi oli natukenegi tajutavat kaasamõtlemist ja tegutsemist sellel lühikesel ajaperioodil, mil linna- peaks oli Malle Vahtra.

Siis sai ühiste jõududega tööd ja eneseteostust pakkudes Tallinnast ära meelitatud mitu inimest ja lausa perekonda, kelle tegevusest tekkis sünergia kultuuriakadeemia muusikaosakonna ja Viljandi muusikakooli vahel. Mõne kuu pärast

sündisid muusikakoolis juba uued õpetamissuunad ja Viljandi noorte sümfooniaorkester — niisuguse kollektiiviga ei saa uhkustada ka palju suuremad linnad.

Võib olla on see juhus, aga just sel ajajärgul sai tehtud Viljandi pärimusmuusika aida ehitamise rahastustootlus, mille ettevõtluse arendamise sihtasutus ka rahuldas. Ning pärimusmuusika keskus kuulub siiski pigem rubriiki «Kultuuriakadeemialt linnale» kui rubriiki «Linnalt kultuuriakadeemiale».

Muul ajal on tulnud paraku tuvastada paremal juhul vaid toredaid sõnu. Pigem võib rääkida mõne ettevõtja, näiteks Jaak Sule ja Siim Sillamaa toetusest, kaasamõtlemisest ja abist.

VÕIMALUSTE KASUTAMATA jätmine on raiskamine. Eriti väikelinnas, kust jätkub elanike väljavool. Kultuuriakadeemia pole ju ainult pärimusmuusika või pilliõpe, nagu pahatihti ka kõrgelt püünelt kiputakse arvama. Siin on veel kultuurikorraldus, parand tehnoloogiad, hvi-juhtimine, tants, teater, visuaaltehnoloogiad. Ja alles hiljaegu olid veel ka raamatukogundus ja dokumendihaldus. Olid.

Loomulikult ei tohi jääda kinni minevikku. Seepärast on arukas oodata vastuseid ja ideid uue linnavõimu moodustamise poole pürgijatelt ning vastuste valgusel mõttlikult vaagida, mis numbraid kirjutada valimissedelitele, sest valimisreklaamid on juba ammu muutunud millekski, millel on reaalsuse ja Viljandi tegeliku arenguga väga väike, et mitte öelda olematu seos.

Narkootikumide pähe tarvitatakse paljutki

POLITSEILE POLE üllatus, et paljud noored proovivad huvi pärast või sõprade soovitusel kanepit. Enamasti tehakse seda alkoholi pruukinuna ja seltskonnas. Pääsemaks nõiaringist, mida narkootiliste ainete tarvitamine enesega kaasa toob, tuleks niisiis äärmiselt tähelepanelikult oma sõpru valida.

Politseiametnikuna olen suhelnud paljude noortega, kes kinnitavad, et on hiljuti kanepit pruukinud. Kui pärida edasi, kuidas nad üldse teavad, et tegu oli sellega, jäävad nad mõttesse. Vastavad, et ega nad kindlad olegi. Selgitavad, et mingit mõju kanep neile ei avaldanud ja pärast suitsetamist midagi teisiti ei olnud.

Narkotestist ilmneb sageli, et noore organismis pole grammi narkootilist ainet. Ta on ostuga petta saanud. Ja vaid müüja teab, mida ta kanepi pähe kaubaks pakkus.

TULEB MÄRKIDA, et leidub ka sellist kanepit, mis narkootilist ainet ei sisalda. Seda kasvatatakse tööstuslikul eesmärgil, näiteks õli, kiu, lehtede või seemnete saamiseks. Samas peab niisugusegi kanepi kasvatamiseks olema luba.

Politseipraktikas tuleb sagedasti ette juhtumeid, kus nooruk on tänavalt ostnud enda arvates kanepit, korra kaitsja on ta kinni pidanud ja kontrollimisel on ilmnunud, et tegu

ei ole narkootilist ainet sisaldava kanepiga.

On esinenud ka juhtumeid, kus politsei avastab kellegi läbiotsimisel riiete taskust koti rohekat värvi puruga. Kahtlasele ainele tehakse ekspertiis ning selgub, et kotis on suuremalt jaolt nõgesepuru. Selle suitsetamisest narkojoovet ei teki, küll aga võib saada peavalu, sest organism täitub vingugaasiga.

Samamoodi on ette tulnud juhtumeid amfetamiiniga. Nooruk ostab aine tänavadiilerilt ning selle kontrollimisel tuvastab ekspert, et koostisest moodustab amfetamiinipulber vaid üliväikese osa ja enamik ainet on sulaselge pesupulber.

Rääkimata sellest, et nar-

kootilised ained puhtal kujul on äärmiselt tervist kahjustavad, tuleb tõdeda, et mitte kunagi ei saa kindel olla, mida teile proovimiseks pakutakse. Suurema koguse aine saamiseks segatakse narkootikumile juurde näiteks talki, seinalt kraabitud krohvi ja rotimürki. Ning loodetud toime asemel saadakse hoopis tugev mürgitus.

Noored peaksid mõistma, et ühegi narkootikumi tarvitamine ei ole ohutu ning ebakindlus selles, mida õigupoolest tarvitatakse, muudab kõik võimalikud pulbrid ja purud veelgi ohtlikumaks.

Elar Sarik,
Lõuna prefektuuri
noorsoopolitseinik

PRÄÄNIK

Viljandi ühendatud kutsekeskkool soetas uued õppesõidukid.

PIITS

Viljandi Valuoja orus on laternapostid viltu vajunud.

UUDISED

Toimetaja MARKO SUURMÄGI, 433 0042, sakala@ajaleht.ee

30

Viljandi lastekaitse spetsialistid ja sotsiaalpedagoogid valisid välja 30 last, kes sõidavad täna ekskursioonile Viljandi sõpruslaevale Sakala. Pärast miinijah-tijaga tutvumist käivad lapsed mere- ja lennusaadamas.

Leili Nael ja Antu Rohtla on tandem, kes seisab juba kuuendat aastat Karksi-Nuia meefestivali korraldamise eesotsas.

ELMO RIIG

KARKSI

Magusaim festival algab šamaanirütmis

SIGRID KOOREP
sigrid.koorep@ajaleht.ee

Täna saavad alguse pidustused, mida võib liigitada magusaimate hulka Eestis. Šamaanliku õhtuga Karksi ordulinnuse varemetes avatakse kuues meefestival.

Karksi-Nuia aianduse- ja mesinduse seltsi juhataja ja meefestivali ühe eestvedaja Leili Naela sõnul on õhtu tänuavaldus esivanematele. Karksi valla külad toovad välja tuleskulptuurid. «Skulptuur näitab, mida küla endale tahab,» selgitas ta ja tõi näiteks, et Polli, kes soovib endale külakeskust, teeb väikese maja kuju.

Veidike posimist meefestivalil

Müstiline algus sobib Naela meelest meefestivalile hästi, sest mesilased on samuti müstilised: väga targad linnud, kes annavad inimesele suuna kätte.

Polli mesinik ja meefestivali eestvedaja Antu Rohtla vaa-

tab juba praegu, millist talveilma putukad lubavad. «Nad räägivad, et talv tuleb külm ja pikk,» lausub ta.

Antu Rohtla teab nimetada mitut huvitavat lektorit, kes tasuta eest festivalile meest ja mesilastest rääkima tulevad, kuid meenutas, et kui kõik 21 aastat tagasi alguse sai, sündis see puhtalt entusiasmist.

Juba siis tegi ta koostööd Leili Naelaga: nad panid kuulutusi lehtedesse ning rääkisid, et Karksi-Nuias tulevad mesinikele õppepäevad.

«Tohutult rahvast tuli kokku ja sealt oli vaid üks samm, et hakata meepäevadel mett müüma,» ütles ta. Hiljem lisandus ettevõtmisele käsitöö ja laada pool.

Tänavustest lektoritest tõi Rohtla välja näiteks keskkonainvesteeringute keskuse analüütiku Anna Aunapi. «Ta on kogunud tohutult meeproove ja võtab need kaasa, annab maits- ta ning analüüsib,» teadis korraldaja. Apiteraapiast ehk mesilasmürgiga ravimisest, mida sageli posimiseks peetakse, kõneleb proviisor Astrid Oolberg.

Rohtla märkis, et kuigi posimise jutu pärast suhtutakse apiteraapiasse teinekord kaht-

»

Lõuna-Eestis, kus on puhas loodus, võiks olla palju mesinikke, nagu kunagi oli.

LEILI NAEL,
Karksi-Nuia meefestivali korraldaja

levalt, on ta kindel, et mesilastega kaasneb palju head. «Kui inimene põeb kroonilist bronhiiti, ei olegi muud vaja kui minna taru juurde, võtta see lahti ja hingata sisse suvist tarust tõusvat õhku,» rääkis ta. «Mesilase nõelamine aitab samuti. Need, kes pole mesilasmürgi vastu allergilised, saavad liigesevalu ja radikuliidi puhul head abi. Muidugi tuleb teada, kuhu nõelata lasta.»

Uute meetoitute hindamine

«Tahamegi luua seda mõtteviisi, et kui oled juba talunik, siis võiks sul olla ka mesilased,»

selgitas Leili Nael. «Lõuna-Eestis, kus on puhas loodus, võiks olla palju mesinikke, nagu kunagi oli.»

Nädala keskpaigaks oli end festivalile kirja pannud üle kümne meemüüja. Kaugemad huvilised on lubanud tulla Riias.

Kui mesinikke köidab võimalus loengutes teadmisi ammutada ja leti taga kaubelda, siis külalisele annab kindlasti magusaima emotsiooni meetoitute degusteerimine. Aastate jooksul on linnumagusaga rikastatud roogade valik tugevasti laienenud. Üks retseptimõt- leja on Antu Rohtla abikaasa Velda Rohtla.

«Paljud tulevadki seepärast, et meetoituid on neile huvitavad proovida,» märkis meister ja tõdes, et teinekord saab laud üpris kiiresti tüh- jaks, sest kui hindamiseks läheb, tahavad inimesed ikka korra veel proovida, et kindel olla, kummale roale rohkem punkte anda.

Nael ütles, et lisaks meetoitudele saab laupäeval kaeda kohalikku Mulgi toitu. Frutodisaini õpitoas tehakse aias- sadavatest vahenditest põnevaid toidukaunistusi.

Elevandid kutsuvad noori keskusesse

MADIS JÄRVEKÜLG
sakala@ajaleht.ee

«Mis elevant? Mida me talle söötma peame?» kirjeldas Sakala keskuse noorsootöötaja Katrin Kangus koolide reaktsiooni ettepanekule võtta oma hoonesse elevandid.

Tegemist pole siiski päris londilistega, vaid nende papist ja puidust koopiatega, mis kuulutavad lennukitehase noortekeskuse avamist.

Sakala keskuse noorsootöö projektijuht Elari Ennok rääkis eile lõuna ajal, et esialgse plaani kohaselt peaks valmima viis poolteise meetri kõrgust elevanti, kõik kokku pandud kaubanduskeskustest hangitud pappkastidest ning käsitöökoja rõuguredelitest.

Terve järgmise nädala seisavad elevandid siin ja seal linna peal, et taas ühineda järgmisel laupäeval, kui noortekeskus avatakse.

Digivandist saab lendvnt

Elari Ennoki selgitust mööda on Viljandi avatud noortetoe (VANT) sümbol olnud algselt peale pikslitest digivant. Kunagisse lennukitehasesse kolimisega saab keskuse nimetuseks Viljandi avatud noortetehas ning sümbolit võib nüüdsest nimetada lendvandiks.

Noortekeskuse avamise tseremoonial lennutatakse paberlennukid tehase aknast välja ja veetakse elevandid hoonesse.

Valmib kahte tüüpi vante

Koolide juurde valsesse seatavate papploomade kõige kogukama sugulase mammut-elevandi tahavad noored paigutada Uku keskuse õuna- aia, kuid selleks polnud eile lõuna ajal kokkulepet sõlmitud. Kui tegijatel aega jagub, võib eri kohtadesse ilmuda

Keskuse küttekulud pole teada

Uus noortekeskus avatakse lennukitehases 14. septembril, kuid endiselt on ebaselge, kui suureks võivad kujuneda hoone kommunaalkulud.

Eelmise nädala kolmapäeval võeti linnavolikogus vastu otsus anda linnakassast raha noortekeskuse uute ruumide rentimiseks 560 ruutmeetri ulatuses. Iga ruutmeetri eest peab linn kuus maksma ühe euro, millele lisanduvad kommunaalkulud. Kui enamiku ruumide küttest tagab autonoomne reguleeritav öliküt- teagregaat, siis 100 ruut- meetrit hakatakse soojenda- ma põrandaküttega.

«Pisut ehmata perspektiiv,» iseloomustas kultuuriko- misjoni esimees Ando Kivi- berg volikogu istungil võima- likku kulude kasvu. Volikogu liikme Andres Nuudi hinnangul võivad kulud aastas ulata- da lausa 35 000 — 40 000 euron planeeritud 18 800 euro asemel. «Tegeliku sum- ma saame teada aasta pärast, ühe kütteperioodi läbi elanu- na,» ütles linnaapea Loit Kivi- tik. (Sakala)

lähiajal veelgi käsitsi meis- terdatud elukaid.

Eile keskpäeval panid as- jaosalised kokku prototüüpi, millest järglasi ehitades ju- hinduda. «Meil on vaja teha kahte sorti elevanti,» selgi- tas Katrin Kangus. Ühed loo- mad saavad kuju pappkasti- dest ja teised paberiga kae- tud heinarõukudest, millele tuleb elevant nii-õelda peale maalida. Viimati mainitute- le tehakse londilise nägu ku- jutavad plakatid ja keha kül- ge taskud flaierite jaoks, mi- da kooliõpilastel on mööda- minnes mugav kaasa haara- ta.

Ühelegi loomale ei jää ka tiivad kinnitamata. Nii pole kahtlust, et tegemist on ikka lendelevantidega.

Elari Ennok teibib pappkastidest kokku elevandi keha, mis loode- tavasti leiab peatselt koha Uku keskuse õunaaias. Tagaplaanil val- mivad vandid paigutatakse koolidesse.

MARKO SAARM

Sotsiaal-demokraadid tuleb bussidest ära korjata

MARKO SUURMÄGI
marko.suurmagi@ajaleht.ee

Viljandi linnaliinidel sõitev bussifirma võtab maavalitsuse korraldusel oma bussidest maha mõni päev tagasi sinna tekkinud sotsiaaldemokraatide reklaamid, sest firma pole neid maavalitsusega kooskõlastanud.

Maavalitsuses bussiliikluse koordineerimist juhtiva Kaupo Kase selgitusel ütleb bussifirma MTG ja maavalitsuse vahel sõlmitud leping, et maakonnaliinidel sõitvates bussides olevatele reklaamidele tuleb küsida maavalitsuse heakskiit.

MTG emafirma Atko Grupi juht Margo Tomingas (pildil) tunnistas, et puhkuste tõttu jäi firmal see kohustus täitmata. Kõik reklaamid võetakse maha ning seejärel läheb bussifirma maavalitsusse, et neile kooskõlastus hankida.

Viljandi maavanem Lembit Kruuse polnud veendunud, et kooskõlastus poliitreklaamile antakse. «Peame seda küsimust põhjalikult kaaluma ning vastust andes nii ei-d kui jah-i põhjalikult argumenteerima,» teatas Kruuse.

Kase lükkas ümber arvamuse, justkui oleks sotsiaaldemokraatide reklaami mahavõtmise taga asjaolu, et nii tema kui maavanem kuuluvad Isamaa ja Res Publica Liitu. «Ma töötan maavalitsuses ja olen riigiametnik ning käitun seadustele vastavalt,» selgitas ta.

Ka Viljandi sotsiaaldemokraatide juht Randel Lääts leidis, et maavalitsuse otsus ei ole poliitiliselt motiveeritud. «Võib-olla oleks mõne kaupluse reklaami puhul olnud kära lihtsalt vähem,» arvas ta.

Margo Tomingas selgitas, et bussidesse müüdivad reklaam on piletitulu kõrval bussifirmal üks võimalus ise raha teenida ning sisuliselt läheb see raha riigile. Nimelt maksab riik bussifirmale vähem dotatsiooni selle summa võrra, mida nad reklaamist teenivad.

Seda, kui palju eurosid pidid sotsiaaldemokraadid reklaami eest tasuma, Tomingas ei avaldanud, väites et ei teagi täpselt seda summat. «See raha on üsna väike. Lepingud on lühiajalised ja summad marginaalsed,» sõnas ta.

Randel Lääts kinnitas, et sotsiaaldemokraadid endal juhtunus süüd ei näe. «Meie tellisime reklaami agentuurilt, kes pakkus välja reklaamide asukohad ja suhtles bussifirmaga ise. Kinnitan, et meie oleme käitunud korrektselt,» teatas ta.

Esimesel kursusel veoauto- ja bussijuhiks õppiv Kristjan Siimon sai eile sõiduõpetaja Ady Anijärvelt näpunäiteid, kuidas loodussõbralikku ja keerukat tehnikaimet taltsutada.

2 x MARKO SAARM

TEHNIKA

Ülimoekad masinad kergitavad õpihimu

EGON VALDARU
egon.valdaru@ajaleht.ee

«Võimas. Vägev värk. Väga hea tunne on selliste masinatega õppima hakata,» rõõmustas Viljandi ühendatud kutsekeskkooli esimesel kursusel veoauto- ja bussijuhiks õppiv Kristjan Siimon.

Kooli direktor Tarmo Loodus kinnitas, et riigihankega saadud uued sõidukid on töepoolest viimase peal. Kaks uhket Mercedes-Benzit ehk suur haagisega veoauto ning järelkäruuga 18-kohaline väikebuss on juba Vana-Võidu kooli tehnomaia parklas, 44-kohaline Mercedes-Benzit buss jõuab kohale septembri lõpul.

Kutsekooli autokooli juht ja sõiduõpetaja Ady Anijärv rääkis, et sõidukitel on palju elektroonikat ning õpilastel on avastamist ohtrasti. «Hiljem tööle minnes ei pea nad end rumalana tundma,» arvas ta. Õpetaja ütleb, et sõidukid on sõidukid loodussõbralikud: need teevad vähe müra ja ega paiska välja palju heitgaase.

Kahe miljoni euro eest sisseseadet

Kooli haldusjuhi Mati Valli sõnutsi oli kolme sõiduki kogumaksumus 492 000 eurot. Tarmo Looduse jutu järgi on Vana-Võidu õppeasutusse viimaste aastatega Euroopa Liidu abiga

kahe miljoni euro eest sisseseadet hangitud, esialgu sellega ka piirduakse. Direktor avaldas usku, et nüüd on õppeasutuses praktilisteks tegevusteks ideaalsed tingimused. Oma osa mängib selles aasta algul avatud tehnomaia, mis läks maksma kaheksa miljonit eurot.

«Mõni aasta tagasi olid tingimused märksa nadimad, väsinud olid nii hooned kui masinad,» jätkas Loodus. «Näiteks õppesõiduks oli kasutusel 2000. aastate algul Rootsist ühe euro eest ostetud buss, mis oli juba tollal 30 aastat vana. Samuti olid eakad veomasinad.»

Loodus märkis, et 27. septembril algab 90 kaitsevaelasele korraldatav kolmekuine autotjuhtimise koolitus. See juhataatakse sisse piduliku rivistusega Viljandis Laidoneri kuju juures.

Õpilaste arv kasvab mähinal

Veauto- ja bussijuhi eriala õpetatakse põhikoolihariduse omandanutele kätte kolme aastaga. Lisaks peetakse jõuludest alates viiekuulisi koolitusi gümnaasiumi lõpetanutele. Need on Ady Anijärve hinnangul üsna populaarsed. Eelmisel aastal lõpetas Vana-Võidus nimetatud kursused 15 bussija 30 veoautojuhti.

Nüüd on Anijärve sõnutsi koolis kõik tingimused selleks, et vastata maanteeameti esitatavatele karmidele tingimustele ning õpetatakse nii sõiduauto kui eri kategooriate veoauto- ja busside juhtimist.

Uhiuus Mercedes-Benzit veoauto paneb poiste silmad särama.

Anijärv tuleb meelde, et kõiki tahtjaid kooli ei võeta, sest eksameid saavad teha vaid need, kel pole kehtivat karistust liikluses toime pandud rikkumise eest.

«Oleme veoauto- ja bussijuhi eriala õpetanud viis aastat ning lõpetajad tööpuuduse üle kurtma ei pea. Mitu lõpetajat on ametis ka Euroopas,» rääkis ta.

Tarmo Looduse sõnutsi on õppebaasi tõhus uuendamine võimaldanud tänava palju õpilasi juurde võtta. «Noored on hakanud teadlikumalt eelistama kutsekooli. Kui tavaliselt oleme igal sügisel vastu võtnud 200–220 õpilast, siis tänava jõuludeks on lisandunud 380 uut õpilast. Juurde oleme palganud ka viis õpetajat,» kõneles koolijuht.

Tarvastu vald võttis teeremondiks laenu

ÜLLAR PRIKS
yllar.priks@ajaleht.ee

Tarvastu vallavanema Alar Karu sõnutsi on riik viimastel aastatel teede parandamiseks suhteliselt vähe toetust andnud ja nii otsustas volikogu käesoleva aasta algul, et ainus võimalus valla teed paremasse seisu viia on laenu võtta.

Majandusnõunik Rein Antoni ütleb, et tegi vald teede remontimiseks kaks hangekogusummas 137 700 eurot koos käibemaksuga.

«Masu ajal kärbiti valdadele antavat teeremondi summat ja juba kolm-neli aastat on olulised remondid tegemata jäänud,» nentis Karu. «Nüüd oli meil hange, milles kõik suuremasse remonti minevad teed olid üles kirjutatud. Veetakse kruusa peale ja tehakse kapitaalsemaid töid.»

Erilise tähelepanu alla on tema andmeil võetud kõi-

ge halvemas seisus teed, mis viivad paljude taludeni ja on valla seisukohalt väga tähtsad. Selle hankeosa võitis majandusnõunik Rein Antoni sõnade kohaselt Undi talu, kes teeb töid 74 150 euro ulatuses.

Teise hanke alla läksid kaks suuremat teed, millele pannakse tolmuva kate. Üks neist viib kalmistule ning teine osahinguga Foodtrade hooneni.

Selle hanke võitjaks oli Antoni andmeil aktsiaselts Kagu Teed. «Sissesõidutee korrastamine Foodtrade'i juures läheb maksma 38 100 eurot ja ülejäänud 25 450 euro eest tehakse korda kalmistu juurde viiva tänava kate koos parkla ehitusega.»

Alar Karu kirjelduste järgi vajus ettevõtte juurde viiv sissesõidutee eelmisel sügisel läbi ja kaubaveokid ei saanud seal enam hästi liigelda. Umbes 300 meetri pikkune sissesõidutee asub Viljandi–Rõngu maantee lähedal. Sel sügisel plaanitakse see tasandada kruusaga ning tuleval aastal ootab ees katmine asfaldiga.

Uued koolijuhid ja õpetajad asusid ametisse

STEN MAHOV
sten.mahov@ajaleht.ee

Eile pärastlõunal võtsid omavalitsustegelased pärimusmuusika aidas vastu viis maakonnas tööd alustavat koolijuhti ning 35 õpetajat.

Maavalitsuse haridus- ja sotsiaalosakonna juhataja Ilmar Kütt tõdes, et ta ei mäletagi aastat, mil nõnda palju uusi pedagooge tervitada tuli. «Eelmisel aastal oli 13-14 uut õpetajat,» ütles Kütt ning lisas, et arvatavasti näitab uute õpetajate suur hulk Viljandimaa koolide head taset. Koos kooli- ja lasteaiaõpetajatega olid vastuvõtule palutud värsked sotsiaalpedagoogid, treenerid ja huvijuhid.

Küsimusele, kas nüüdseks on õpetajate ametikohad täidetud, vastas ametnik, et nii see siiski ei ole, kuid mitte ühelgi koolil pole olnud õpetajatest ka karjuvat puudust. «Teatud defitsiitse erialade, näiteks logopeedi ning teiste tugiteenuste õpetajaid otsitakse väga. Muudu on aga ametikohad enam-vähem täidetud.»

Lisaks Kütile tervitasid uusi õpetajaid Viljandi maavanem Lembit Kruuse ning Viljandimaa omavalitsuste liidu juht Ene Saar. Käepigistuse, punase roosi ja Sakala Kalendri said neilt koos teistega Holstre kooli loodusainete õpetaja Teele Lattik ning Abja gümnaasiumi pallimängude treener Geio Heil.

Mõlemad rääkisid, et seda elukutset ajendas neid valima võimalus noorte elu mõjutada ning maailma parandada. «Muidugi on varem natuke heidutanud see, mida õpetajatöö kohta räägitakse, kuid enam mitte. Sel ametil on lihtsalt nii palju plusse, mis kõik muu üles kaaluvad: on tore näha, kui lastel läheb silm särama,» rääkis Lattik.

Heil lisas, et teda motiveerib töö juures kõige enam noorte areng. «Spordis saab oma silmaga näha, kuidas noored arenevad ning kaugele jõuavad.»

Pärast ametlikku osa ja pildistamist said uued koolijuhid ja õpetajad hakata ka omavahel sõprust sobitama.

Pildile on koos Viljandi maavanema Lembit Kruuse ja Viljandimaa omavalitsuste liidu juhi Ene Saarega (tagareas) jäädvustatud selle aasta Viljandimaa haridusametite uued juhid ja õpetajad. ELMO RIIG

Eile veidi enne kella 11 oli Swedbanki kontori kitsukeses eeskojas järjekorras 15 inimest. Tunni võrra varem oli rahanõutajad nii palju, et maja ees ei mahtunud ootajatest muidu mööda, kui tuli kõnnitee kõrvale mururibale astuda.

ELMO RIIG

RAHA

Vaesus ja harjumuse jõud ajavad pinsipäeval panga ette trügima

RANNAR RABA
rannar.raba@ajaleht.ee

«Inimesed on lihtsalt nii-ii vaesed!» hüüatab keskealine naine silmi pöördades ja kuidas-sel- list-lolli-küsimust-üld- se-küsida-saab-nägu tehes vastuseks pärimisele, miks eakad valutavate jalgade kiuste kuust kuusse pensionipäeva hommikul sularahaautomaatide juures tunglevad.

Eile veidi enne kella 11 võinuks Swedbanki Viljandi kontori kitsukeses eeskojas õhku noaga lõigata. Varasügisene päike on klaasist seinte ning mitme sularaha- ja makseautomaadiga ruumi palavaks kütunud ning seal ootab sabas 15 inimest. Vähemaks neid ei jää, sest nii kui üks jõuab tengelpunga kokku lüües väljuda, on vähemalt üks asemele tulnud. Huvitaval kombel on parasjagu kõik ootajad naised — paar umbes 40-aastast, ülejäänud ilmselgelt vanaduspensionärid.

Kahte lehte laiali

Pruunis seelikus ja rohelises jakis proua, kes iga paarikümne sekundi tagant kaht kopsakat kilekotti jalaga mööda põrandaplaate mõne sentimeetri võrra automaadi poole lükkab, rõhutab, et praegu pole järje-

korda ollagi. Pool tundi varem olevat rahanõutajad ummistanud lausa pangaesise kõnnitee, nii et möödunud pidid edasi-pääsemiseks käima üle muru. «Tulge järgmine kord veidi varem, siis näete, mis üks hullumaja on,» soovib ta.

Samal ajal trepimademelt uksepakule jõudvad varajases pensionieas daamid piidlevad hoolikalt nii enda ette kui selja taha ning peavad isekeskis, ent siiski läheduses viibijatele kuuldavalt aru selle üle, ega eeskotta trüginud ajakirjanik ometigi pilti tegema hakka.

«Televisurisse küll ei taha,» itsitab üks ning laseb häbeliku pilgu justkui muu seas üle öla tänava poole lennata.

Moment hiljem lükkab üks panga telleritest teenindussaal ukse seestpoolt paokile, koputab talle kõige lähemal seisva naise õlale ning palub võimalust edasi astuda. Tundub, et fuajee tagumises otsas on keegi oma toiminguga jänni jäänud ning ootab nüüd professionaalse pangatöötaja abi. Mass pressib tõrkumata end kahte lehte laiali ning lubab näitsikul soovitud suunda minna.

Olgugi et appiruttaja ei ütle seejuures midagi, võib tema näolt välja lugeda, et see on rutinne tegevus. Kuu esimene ots ongi aeg, kui pangas käib palju neid, kel pole õnnestunud moodsa tehnikaga sinasõprust sobitada.

Mis ikkagi on see vägi, mis kannustab elukogenud inimesi, kellest paljudel on kõrge ea

tõttu liikumine valuliku ja vaeviline, minema igal pensionipäeval juba veidi pärast kuke-laulu südalinna piinlema?

Eks see vaesus ole

«Saad sa aru, inimesed on harjunud kogu kuu raha kohe välja võtma!» ütleb keegi rahvasumma keskelt. Olgu pealegi. Aga miks ikkagi kohe samal hommikul? Miks nad ei malda oodata õhtuni või järgmise päevani, mil on vähem rahvast liikvel?

«Ma pean kohe matustele minema — mis ma teha saan!» põhjendab äsja järjekorda liisandunud naine. Hea küll, see on erandlik olukord. Aga pankades tungeldakse ju iga kuu! Seega peab olema mingi üldisem põhjus, mis sunnib arvukalt inimesi samamoodi käituma.

«Eks see ikka vaesus ole,» arwab esimene seltskonda ilmutuv härra, halli habemega Viiratsi valla mees Jüri Vollmann. «Uskuge või mitte, aga inimestel on tõepoolest raha selleks päevaks täiesti otsas. Vähe sellest: mul on kaks tuttavat, kes hakkavad juba kümme päeva varem noorematel naaberitelt laenama ja tahavad kohe, kui summa kontole tuleb, võlast lahti saada. Ja niimoodi kogu aeg,» selgitab ta.

Väitele tõestuse leidmiseks soovib Vollmann kuu esimesel paaril päeval toidupoodides avalikult silmi ringi käia. «Kindlasti panete tähele, et siis on seal palju vaiksem. Alles kolmandal päeval, kui esi-

mesed pensionid üle tulevad, hakkab liikumine tasapisi tagasi tulema. Viieandaks kuupäevaks on pilt juba hoopis teine,» räägib ta.

Lisaks on Jüri Vollmanni sõnul pangahulluse taga see, et paljud on oma alalised maksed ajastanud nii, et jokatamiseks ei jää aega. Tema isegi olevat mõne aja eest võetud laenu otsekorraldusega tagasimaksed sättinud seitsmendale kuupäevale. Samal ajal laekub teises pangas olevale kontole pension. Niisiis tuleb õigesti tegutseda, et kokkulepitud ajal oleks piisav summa parajas kohas ootel.

Südamerahu ennekõike

End tööliselks nimetav Maila Eirand poetab omakorda, et eakatele on kõige tähtsam südamerahu — neil peab alati rahaasjades kord majas olema. Selleks aga, et oleks võimalik aru saada, kui palju võib alanud kuul toidule kulutada, tuleb esmalt muud kohustused täita. «Alles siis, kui järelema- sud ja kommunaalid on tasutud, on võimalik välja arvutada, kui palju söögiraha järele jääb,» arutleb ta.

Linnalegendid räägivad sellest, kuidas mõned vanurid tavatsevad kogu sissetuleku esimesel võimalusel sularahana välja võtta puhtalt sellepärast, et nad panku ei usalda. Väidetavalt kardetakse, et iga päevaga, mis raha kontol seisab, kasvab võimalus osa sellest kaotada. Tagatipuks on liikvel lood, kuidas keegi on

summa automaadist välja võtnud ning selle kohemaid telleril uuesti uuesti kontole palunud panna põhjendusega, et ta ei usalda masinaid.

Harjumuse jõud

Ükski pangakontori ees Sakalaga suhtlevatest inimestest eeltoodud anekdootlikke lugusid ei kinnita. Pigem tuuakse esile seda, et pensionärid on oma eale kohaselt suuresti harjumuste küttes: kui sa ikka oled aastakümneid ainult rahatahtede ja müntidega toimetanud, pole sugugi lihtne rahaasju ühtäkki virtuaalmaailmas ajada.

«Harjumuse jõud on väga tugev,» võtab viljandlanna Helmi Riisenberg oma versiooni kokku.

Ja veel: ehkki ükski korralik inimene ei rutta seda esma- joones märkima, möönavad kõik pinnimise peale lõpuks ühtviisi, et oma panuse tungle- misse annab linna lumpen, kel on kombeks kõiki oma siniseid hommikuid alustada küsimusega, kust järgmise pudeli tarvis raha saada.

Enamasti on need noore- poolsed mehed, aga ka naised, kelle võib lehapilve ulatusse jõudmatagi ära tunda hõreda hambareaga, pundunud näo ning väljaveninud dresside järgi. (Invaliidsus)pensionipäev on sellele kontingendile niisiis kuu ainus moment, mil eeltoodud küsimuse püstitamiseks pole tarvidust — ole aga mees ja käi pangas ära! Eriti hea, kui juba enne kella kümnet.

Vallavanema lauale jõudis pool kilo lõhkeainet

MARKO SUURMÄGI
marko.suurmagi@ajaleht.ee

Kolmapäeva pärastlõunal tõi kohalik elanik Kolga-Jaani vallamajja 600 grammi lõhkeainet, mille ta oli leidnud oma aida põõn- gut koristades.

«Ta on üle 70 aasta vana mees ega teadnud, mis need on,» rääkis vallavanem Kalevi Kaur, kelle lauale lõhkeainepakid lõpuks jõudsid.

Leidja oli otsustanud kahtlased kollased pakid valla ohtlike jäätmete kogumise punkti ära viia. Et sinna pääseda, pidi ta ühendust võtma keskkonnanõunikuga. Esimese hooga astuski mees trotüüliga ametniku kabinetti.

«Keskkonnanõunik on meil noorem mees ega teadnud ka, millega tege- mist on,» meenutas Kaur. «Tulid siis kahekesi koos minu kabinetti.»

Nõukogude sõjaväes käinud Kaur taipas oma sõnul kohe, millega on tege- mist. Trotüülipakid meenu- tasid vallavanema jutu jär- gi vanaaegset kandilise ku- juga kollast seebipakki, millel olid kapsliaugud sees. «Päris heas korras olid,» lisas ta.

Kui demineerijad koha- le tulid ja lõhkeaine valla- vanema laualt kokku korja- sid, arvas üks neist, et see oli sõjaaegne kraam.

Küsimusele, kas trotüü- lipakid kujutasid endast reaalselt ohtu, vastas Kaur, et ehkki ilus nendega ringi jalutada ei ole, siis suurt ohtu ka just polnud. «Valla- vanema elu ei olnud ohus,» kinnitas ta.

Kauri sõnul on pakkide plahvatama panemiseks va- ja tugevat lööki. «Mahakuk- kumine ei tohiks veel piisav löök olla,» lausus ta. «Ehk- ki vanade pakkide puhul võib oht suurem olla.»

Lõhkamiseks on ena- masti vaja trotüül süüdata ning selleks on pakkide kül- jes ka süütenöörid.

Kolga-Jaani vallavanema Kalevi Kauri töölaualt viisid demineerijad kolmapäeval ära 600 grammi lõhkeainet, mille üks kohalik mees oli vallamaja toonud.

PEETER KÜMMEL

TEEMAD

Toimetaja AIVAR AOTÄHT, 433 0085, aivar.aotaht@ajaleht.ee

150

Tartu seenenäitusel on esindatud ligikaudu 150 liiki.

METSARETK

Hiigelseen sõitis Tartu näitusele

AIVAR AOTÄHT
aivar.aotaht@ajaleht.ee

Enne, kui mõte hiidmunale veereb, märkab silm kleenukest tavalhekku. On kolmapäeva varajane pärastlõuna ning plaanis on koguda valik seeni Tartu näitusele, mida hakatakse samal õhtul üles panema.

Algul oli kavas väljapanekut niisama uudistada, aga mükoloog Kuulo Kalamees pakkus, et võiksin ju ka omalt poolt midagi kaasa tuua, sest hooaeg pole üldiselt kiita. Muidugi, miks mitte, olin rõõmuga nõus.

Sakala peatoimetaja tegi küll viivuks mõtliku näo pähe, aga lubas siiski töö ajal naabermaakonna heaks seenele sõita.

Et Viljandimaa seenemetasad on mulle kui Viljandis töötavale tartlasele võõrad, teen esimese valiku sisetunde ja põgusa varasema kogemuse ajal. Suundume Sinialliku lähedale, kus olen varem rattaga sõites üht-teist leidnud. Piltnik hindab, et tema sinna seenele ei läheks.

Mõni minut kõndimist ja esimene eksponaat on tavalehtrik. Söögiseen, mille alles tänavu selgeks õppisin. Seejärel leian pruunikat tooni kärbseseene, mida täpselt ära ei määra.

Metsaraja servas seisab üksik huvitav kübarakandja, mis mulle kui vähikule meenutab raamatus nähtud pisarhebelit. Teen tähtsa näo ja räägin oma mõttest ka fotograafile, kes oma sõnul sööb ainult marineeritud musti seeni. Hiljem, Tartus selgub, et pisarhebelist

on asi kaugel. See on hoopiski kahkjase ebaheinik.

Tavapärase pange või korvi asemel olen kaasa võtnud A4-paberi pakkekarbid. Vooderdan nende põhja samblaga, et teha igale seenele õdus ja turvaline ase.

Sinialliku lähedalt kogun karpi tosina seeneliigi esindajad. Rohkem ei mahu ja põgusa jalutuskäigu ajal silma ei hakka. Või noh, natuke rohkem hakkab silma küll, aga ma ei korja lagunemisilmingutega isendeid.

Võtame suuna tagasi Viljandi poole, sest mulle meenub, et eelmisel aastal tegin leheloo linna lähedal ühes õues kasvavate hiidmunade kolooniast. Juba eemalt näeme, et suured valged kerad on taas platsis. Õnneks on ka peremees Jüri Kukk kodus ning lubab hiiglaste lahkelt Tartu näitusele viia ja mõne seene ka endale pidusöögiks kaasa võtta. Jess!

Veel Viljandimaalt

Kuhu sõita järgmisena? Fotograaf pakub välja, et võiksime teha ringi Kolga-Jaani kandi kaudu, kus tema teada on seenemetsailmelist loodust küll. Samas mainib ta, et poleks paha põigata ka Soomaa poole.

Lõpuks võtame sihi Tartule Võrtsjärve lõunatipu kaudu, läbi Suislepa, Pikasilla ja Rõngu. Nõnda soovitas ka mükoloog ning autojuhist piltniku arvasid tundub see teekond meie praegust asukohta arvestades kõige loomulikum valik.

Kolmanda peatuse teeme juhusliku valiku alusel ja see satub olema Tarvastu vallas mõni kilomeeter enne Mustlat. Fotograaf silmab teeäärses võ-

sastunud metsatukas suuri konte, mida pakub kunagi põdrale kuulunuks. Mina märkan nelja meie valikus veel puuduvat seeneliiki.

Siin ja mujalgi kasvab palju kollakaspruuni ja rõngata kärbseseent. Mürgised, ent kupaatult söödavad. Olin neid juba aastaid pielnud, kuid tänavu korjasin mõne endale ka söögiks. Maitseid õrnalt ja mahedalt.

Neljaski peatus sünnib Tarvastu vallas. Koht on Anni busipeatus. Metsaalune tundub huvitavalt vaheldusrikas. Seeni on, kuigi osa kipub meie varasema valikuga juba kattuma. Palju on tavavahelikke. Võtan neist eksponaatide sekka ühe noore ja pringi.

Lõpuks märkan kukeseeni. Kuigi need on meie metsades sama tavalised kui tavavahelikud, ei hakka ma neid näitusele viima. Korjan need hoopis endale.

Muide, näituse tarvis püüan iga seene viljakeha kätte saada täiesti tervena. Teisiti öeldes: eksponaadiks korjatavat seent ei tohi jalalt löigata. Osa seente määramise puhul on väga oluline näha jala alust. Ilmselt teab iga mükoloog nippi, kuidas viljakeha ilma niidistikku vigastamata kätte saada. Mina aga surgin pinnast noaga ja loodan, et väga suurt kahju ei tee.

Valga ja Tartu maakond

Kaks pappkarbi samblast põhja on näitusele sõitvate seentega juba hõivatud. Järgmise peatuse teeme Valgamaal Pikasillast mõni kilomeeter Tartu poole. See on meie retke kõige ilusam mets.

Senine valik täieneb: lisan

Sakala meeskonna viiest metsatukast korjatud eksponaadid

kampa mõne pilviku ja üht-teist veel. Fotograaf, kes pole hommikust saadik midagi söönud, nopib mustikaid ja pohli. Klõpsib mõne pildi ka ja istub siis autosse, sest lisaks näljale annab tunda väsimus — pisi-poe ei lasknud öösel välja puhata.

Mina ammutan avarast metsast indu juurde. Paraku hakkab aeg ümber saama — lubasin kella nelja ja viie vahel Tartusse jõuda.

Et meie panuses oleksid esindatud kolme maakonna seened, teeme kiirpeatuse ka Tartumaal. Sealgi on kaunis mets, kus oleks lausa lust pikemalt ringi luusida. Aga midagi pole parata, leian kiiruga veel mõne meie valikust puuduva seene ning paneme Tartu poole ajama. Piltniku survel teeme viimase peatuse Rõngus. Seal me seeni ei otsi, vaid täidame kõhtu.

Sakala panus

Kui Sakala reporter ja fotograaf Tartusse jõuavad, on väljapaneku ettevalmistamine juba täies hoos. Teiste seas uurivad olukorda näituse eestvedaja bioloog Külli Kalamees-Pani ning staažikas mükoloog ja seenearamatute autor Kuulo Kalamees (pildil). Lisaks aitab Sakala seeni määrata noor mükoloog Teele Jairus.

Küllil Kalamees-Pani paneb leheneegriile tungivalt südametele, et ta midagi valesti ei kirjutaks. Saan täiesti aru, et oleks paha, kui ma mõne rumaluse kokku keeraksin ning paneksin õppinud mükoloogi suhu sõnu, mida ta täpselt öelnud ei ole.

Sakala retk täiendab näitust 13 niisuguse liigiga, mida korraldajail ja nende abilistel leida ei õnnestunud. Väheasti on selline korraldajate esialgne info, kui näitust alles üles pannakse. Ühtlasi on Sakala panuse seas mõni seen, mida asjatundja ei tihka kiirustades määrata ja seega läheb nimetus kirja teatava kõhklu-sega.

Tartu näituse eestvedaja bioloog Külli Kalamees-Pani

VÄLJAPANEK

Seenenäitus on väljas Tartu ülikooli loodusmuuseumis Vanemuise tänav 46.

- See avati eile ja on lahti veel ka täna kella 10—18. Piletiraha ei küsita.
- Kell 11, 15 ja 17 jagavad spetsialistid infot seente ja nende tunnuste kohta. Külastajad võivad kaasa võtta seeni liigi määramiseks ja täpsema info saamiseks.

Allikas: korraldajad

Viljandi lähedal ühes õues kasvab hiidmune rohkem, kui pildile mahub. Esiplaanil olev isend kõidab nüüd pilku Tartu seenenäitusel.

4 × MARKO SAARM

Jättes kõrvale seened, mis meil ja korraldajail kattuvad, olgu siinkohal ära toodud kindlalt või pisut kaheldavalt määratud liigid, mis algse info põhjal vaid Sakala valikusse sattusid: hiidmuna, suits-kollanutt, kuld-kübararmik, jalg-jänese-päss, tavalehtrik, kahkjase ebaheinik, haisev vöödik, haisev harisirmik, sametkübarik, kühm-kantarellik, kaks erinevat tulniti perekonna esindajat ning üks pisiservikuline.

Iga-aastane Tartu seenenäitus on nüüdseks teoks saanud pool tosinat korda. Korraldajate mäletamist mööda on seni kõige rikkamal aastal esindatud olnud ligikaudu 150 liiki. Järgmisel päeval, kui näitus on juba avatud, ütleb Külli Kalamees-Pani, et ehkki tänavune seenehooaeg on alla keskmise, õnnestus seegi kord näitusele koguda umbes sama palju liike.

Ta lisab, et seeneriigis on

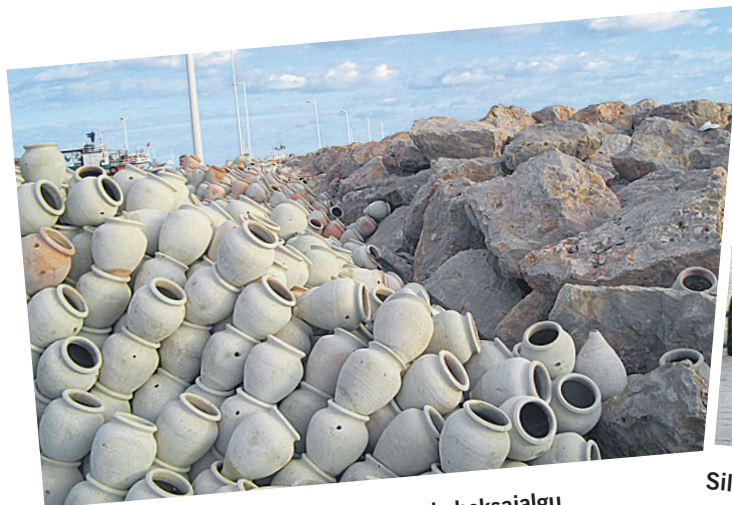
praegu küll liigirikkust, aga saagikusega pole lood kiita. Seda just Lõuna-Eestis. Samas võib saagikus paikkonniti palju erineda.

Epiloog

Eratarbeks korjatud kahest väiksemast hiidmunast on üks ussitanud. Teine lõigatakse viiludeks ja pannakse koos lahtiklopitud munaga pannile. Mmm... Maitseb mõnusalt õhuliselt!

Pakun mõne viilaka ka piltnikule. Ta on küll julge mees — käib puha jahil ja laseb püssi —, aga mõte hiidmuna söömisest käib talle üle jõu ning ta tihkab seda vaid servast mekkida. Lisab siis aga, et kui ta poleks teadnud, millega tegu, oleks selle ära söönud.

No mis seal ikka. Pistan piltnikule mõeldud viiludki pintslisse ja tunnen, kuidas minu kõht on hiidmuna triiki täis.

Selleste pottidega püütakse Tuneesias kaheksajalgu.

Silmailu Hollandi lillefestivalil

Mahajäetud koobaselamud Saharas

5 × SIRJE RÄTSEP

KOGEMUSED

Reisiaastatest on kogunenud vürtsi

SIRJE RÄTSEP,
reisihuviline

Reisil ei tasu oma võimeid ülehinnata ja igasse tippu ronida, sest rahulikult võid ilu nautida ka eemalt vaadates. Samuti tuleb alati kaasa võtta kaine mõistus ja teadmine, et igal maal leidub sulisid. Olen Egiptuse lennujaamas pidanud vastu võtma läbituuseldataud kohvri ja Tuneesias maitseainete pähe ostnud liiva.

Mulle meeldib jalgu puhata rahvarikastes kohtades, et jälgida kohalike elanike askeldamist ja kuulata nende sädistamist. Kõige raskemini seeditav on mulle poola keel. Kuidas saaksite hakkama sellise lausega: «Chrzaszcz brzmi w trzcinie.» See pidi eesti keeles tähendama: «Põrnikas põristab roostikus.»

Araabia keel kõlab palju laulvamalt: «Marhaba fi Tunis» («Tere tulemast Tuneesiasse») või «Wa alaykum as-salam» («Rahu olgu teiega»). Portugali maasikapuu viljadest omavalmistatud puskarit müüv mees pööras eestlaste kõnet kuuldes musti silmi ja kiitis, et küll on ilus keel.

Huvitavad linnad

Tuledesäras miljonilinnad, armsad ja omanäolised väikelinnad ning päris külakesed, kus elu kihab ühe tee ümber, on kõik omamoodi huvitavad.

Minu lemmik on Pariis. Sõites laevaga mööda Seine'i jõge, saab imetleda kõiki selle linna sildu. Ühel hommikul jaltuskäigul jõekaldal leidsin

kauni sõrmuse, mis jääb igavesti meenutama seda huvitavat linna.

Teistkordne sealolek langes vana-aastaõhtule. Et selles linnas on rakettide paugutamine keelatud, kogunes rahvas vaatama uusaasta saabumise hetkel valgusetendust Eiffeli tornil.

Antiikne Olümpia on spordialajoo pühapaik, kus asuvad Zeusi ja Hera templi varemed ning olümpiamängude tulesütamise koht. Antiikstaadionil on säilinud kividest laotud 100 meetri distantsi stardijoon. Olen selle maa seal läbi sõrkinud.

2009. aastal sõitsin poja perega Berliini vaatama kergejõustiku maailmameistrivõistlusi. Sealne olümpiastaadion võttis meid vastu reklaamiga: «Heidad ketast vaid 74.09 ja ongi maailmarekord aegruumi kadunud.» Kahjuks jäi see tulemus Gerd Kanteril unistuseks.

Siiski olime maailmarekordite sünni juures. Tumepruun Apollo Usain Bolt on spordimaailma superstaar. Enesekindel Jamaica sprinter alistas 100 meetris 10 sekundi piiri. 9,5 — maailmarekord!

200 meetri jooksu ajal istusin staadioni 17. sektori 12. reas, otse kurvi kohal. Võistluspaigale saabusid jooksjad. Usain Bolt asus starti neljandal rajal. Sada tuhat pealtvaatajat ootas veel üht imet. Enne stardipauku oli staadion haudvaikne. Ja siis... Sõnades on raske kirjeldada, mida ma selle 19,19 sekundi jooksul kogesin: varbaküüntest juuksekarvadeni jooksid judinad mööda selga üles. Kõik karjusid, plaksutasid, juubeldasid. Taas oli sündinud maailmarekord. Sellel hetkel pärast tasus sõit end igati ära.

Amsterdamis on armastatud liiklusvahend jalgratas, mida on seal näha sama palju kui

tulpe väljakutel. Pole tähtis, millise autoga sa sõidad, vaid kui vinge on su jalgratas. Kiivrit ei nõuta, küll aga peab jalgrattal olema kell, mida helistades jalgu jäävaid turiste teelt peletada.

Ahvenamaa pealinna Mariehamni kutsutakse tuhande pärna linnaks. Milline imeline lõhn selles linnas oli puude õitsemise ajal! Linn sai nime tsaar Aleksander II abikaasa Maria järgi, kasvas kahe väikese küla ümber ja praeguseks elab seal umbes 11 000 inimest.

Kunagisest maailma kõige võimsamast linnast Kartaagost on järel ainult mõni kivimürakas. Uskuge või mitte, aga see, et ma sain oma käega katsuda 600 aastat enne Kristust ehitatud hiigellinna kive, jättis mulle sügavama jälje kui mõnes maailmakuulsas muuseumis sellest kuulda.

Säravvalgust marmorist katedraal ja kaua näha igatsetud viltune Pisa kellatorn erkrohelisel väljakul võtsid mind vastu 20-kraadise sooja ja päiksepaistelise ilmaga ning seda 22. detsembril, just enne jõule. Kogu seda kompleksi kutsutakse imede õueks. Neljaastmelise kaaristuga fassaad teeb katedraalist meistriteose. Vasakpoolsele võlvile on kirjutatud: «Sellele marmorkirikule ei ole võrdset.»

Kloostrid, kirikud, kindlused

Wies on Baierimaal suurtest teedest eemal. Kirik kerkis sellesse külla tänu religioossele imele. Kloostri võõrastemajja oli pererahvas paigutanud skulptuuri «Päästja piitsutamine». Aastal 1738 väitsid nad, et õhtupalvuse ajal olid kuju silmis pisarad. Kuuldus levis ja üha rohkem hakkas külas käima palverändureid, et seda imet näha. Vana hoone jäi väikseks ja nii ehitati uus Wiesi

kirik, väliselt tagasihoidlik, seest rokokostiiis.

Kunagi ammu käis enamik kreeklasi hinge harimas kloostiris. Pühendumiseks ehitati need ligipääsmatutesse mägedesse. Kehtis seadus, et mida kaugemal inimestest, seda lähemal jumalale. Meteora kloostrisse minek ei olnud kergegi killast. Meteora tähendab «õhus rippuvat» ja nii see välja näebki.

Cabo di Sao Vicente kloostri asupaigas on tänapäeval majakas. See on ühtlasi Euroopa kõige edelapoolsem punkt. Neemel, mis ulatub sügavale ookeani, tekib maailmalõpu tunne. Et reisiseltskonnas oli taimetark, oskasime kiviklibusel pinnal märgata haruldasi taimi, nagu merinartsissi, -astrit ja -küüslauku.

Rannad ja kuurordid

Olen käinud ka sellistel reisidel, millel on põhitegevus olnud rannas vedelemine. Üks selliseid kohti, kus aja maha võtsin, oli Atlandi ookeanis asuv Kanaari saarestik, mis on Aafrika mandrist umbes saja kilomeetri kaugusel. Minu nädal Gran Canariat möödus luksushotellis, mille aknast avanes vaade otse Atlandi ookeanile. Kõige romantilisemad olid õised ookeanis ujumised. Vesi oli eresinine ja kohutavalt soolane. Õhutemperatuur novembri lõpul oli 20 ja 25 kraadi vahel, vesi umbes sama soe.

Mis seni nähtud filmides, sai tõelisuseks Punases meres ujudes. Seal elab 1248 kala- ja umbes 250 koralliliiki. Päril võimalust avaneb muidugi sukeldujatele, mina ainult snorgeldasin maskiga. Mere korallrühmed meenutavad erksates värvides veealuseid linnu. Need kivistunud polüübid on võtnud eriskummalisi kujusid. Mõni näeb välja nagu taldrik, mõni

aga nagu öitsev krüanteem. Nende vahel vilksatavad suured ja väikesed, triibulised ja täpilised kõikvõimalikes toonides kalad.

Lõuna-Portugali septembrikuine Albufeira kuurort üllatas 30-kraadise kuumuse ja liivarandadega huvitava kujuga kaljusoppides. Kaljuseinad olid täis tipitud kaldapääsude pesi. See on väga hea rand, kus leiba luusse lasta ja teokarpe korjata.

Kõige külmem vesi, 13-14 kraadi, ja kõige räpasem rand on olnud Ateenas. Seal elasin üle ka väikese tsunami, kui äkki ilmuv laine uhtis mind üleni märjaks ja viis osa mu riietest endaga kaasa. Hiljem lugesin lehest, et oli olnud 6,5-magnituudine maavärin, mille episenter oli Ateenast 250 kilomeetri kaugusel.

Söömine kuulub elu väikesete naudingute hulka ning eks iga rahvus ole oma road, mis ka elustiili näitavad. Ma ei ole suur õgard ja reisidel söön parasjagu nii palju, et kõht ei korige, aga huvi pärast katsun alati maitsta midagi sellele kohale omast.

Alustan kõige lihtsamast ja turistile kättesaadavamast kohast — tänavalt. Viinis sai tänavakioskist osta kuulsaid Viini vorstikesi, Kreekas küpsetatud kastanimune. Mulle täiesti vastuvõetamatud olid Kairo räpased tänavatel müüdavad õlis küpsetatud leivakesed, mida mõned hulljulged ostsid. Hiljem kannatasid nad kõhulahtisuse all.

Tursk lemmikuks ei saanud

Portugali menüüs on kindlasti tursk, mille valmistamiseks on üle tuhande retsepti. Kõige rohkem kasutatakse seda kuivatatult. Minu lemmikkala tursk ei ole ja Portugalis selleks ka ei saanud. Muide, seal

ei ole laudadel soolatopse, sest sõõja peab usaldama kokka.

Maikuuga algab Saksamaal sparglihoogaeg. Seda pakutakse nii supi, salati kui prae kõrval. Mina sõin spargli püreesuppi. Erilist vaimustust see ei valmistanud, aga oli omapärane ja toitev.

Tuneesia rahvusroog on kuskuss, mida valmistatakse hirsitangust või durum-nisujahust. Roog aurutatakse koos liha või kala ja köögiviljadega pehmeks savipotis, milles seda ka serveeritakse. Tihti on kastmeks harisa — punasest piprast, oliiviõlist, küüslaugust ja köömnetest valmistatud vürtsikas kaste, millesse pannakse saiatükke.

Moslemimaades süüakse alati parema käega, sest vasak käsi on selliste proosalisemate toimingute jaoks nagu taguotsa pühkimine. Süüakse sageli näppudega. Röhitseda on lubatud, aga pärast seda tuleb jumalalt vabandust paluda.

Viini šnitsel oli Viinis pettumus, minu maitsele liiga kuiv ja vähese salatiga. Praadi tuli maitsestada sidrunilõiguga. Poolas väikeses savikausis serveeritud kiviuravikud omas mahlas on aga mu üks suuremaid maitseelamusi.

Kohalikku õlut olen proovinud peaaegu igas paigas, kus on seda võimalik olnud osta. Euroopa vanimas, Müncheneri Hofbräuhausi õllekeldris, mis on tegelikult kolmekorruseline hoone ilma keldrita, sai proovitud head õlut koos valgete vorstidega, mis toodi lauale kuumaveekausis.

Punasel merel jahil lõõmava päikese käes oli kõige suuremaks maitseüllatuseks värskest pressitud külm maasikamahl. See oli kirjeldamatu maius. Sahara kõrbe oasides sai ohtralt sõõdud granaatõunu ja datleid, sest oli just nende valmimisaeg.

Maja Baierimaa romantilises Oberammergau linnakeses

Sahara liivast ja soolast kivistisi nimetatakse korbrosideks.

Loo autor poseerib kahe mustanahalise vahel Lõuna-Portugalis.

ERAKOGU

Esmaspäev, 9. september

06.55 Televisioon
08.55 Holby City haigla
09.55 Televisioon*
11.55 Maahaigla
12.40 Maahommik*
13.25 Pehmed ja karvased*
13.50 Jamie Oliveri 30 minuti road*
14.15 Kõrvemaa sügis
14.30 ENSV*
15.00 Riigikogu sügishooaja avaistung
15.50 Pullilugu
16.00 Holby City haigla*
17.00 Aktuaalne kaamera
17.10 Reisile minuga
17.35 Minuscule
17.40 Maahaigla*
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.05 Osoon
20.35 Meie inimesed
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Sport
21.40 Välisilm
22.10 Nelson Mandela. Elu vabaduse nimel
23.05 Riigimehed*
23.35 Waterloo Roadi kool*

06.00 Punased roosid, 588*
06.45 Joonissarjad
07.55 Reporter*
08.55 Tuhat ja üks ööd, 70*
09.55 Rosario, 70/105*
11.00 Kodus ja võõrsil, 5579
11.30 Sajandi armastus, 2/63*
13.30 Merevaade*
14.00 Saladused
14.50 Punased roosid, 589/800
15.55 Küladetektiivid, 116
16.55 Rosario, 71/105
18.00 Tuhat ja üks ööd, 71
19.00 Reporter
20.00 Saladused
20.30 Naabriplika
21.30 Mentalist
22.30 Lõppmäng
23.30 NCIS Los Angeles
00.25 Meedium
01.15 Elajas
02.00 Galileo

06.15 Joonissarjad
07.55 Armastus võidab, 119*
08.55 Kirgede torm, 171*
09.55 Vaprad ja ilusad, 6555*
10.35 Elu keset linna, 3-4
11.50 Mf. Deemonid*
14.30 Vaprad ja ilusad, 6556
15.00 Lena, mu elu armastus, 179
16.00 Armastus võidab, 120
17.00 Kirgede torm, 1715
18.00 Kättemaksukontor 2, 1
19.00 Seitsmesed uudised
20.00 Võimalik vaid Eestimaal
20.30 Mf. Transformerid 3: Kuu varjukülg
23.30 CSI Miami 10, 7
00.30 Chicago koodeks 1, 2

07.10 Animasarjad. **08.35** MuinasTeeVee. **09.00** Ringvaade*. **09.30** Säärased mulgid. **10.00** Minuscule. **10.05** Waterloo Roadi kool. **11.00** Väike maja preerias. **11.45** MuinasTeeVee*. **12.10** Colas Breugnon*. **17.10** Väike maja preerias*. **18.00** Animasarjad. **18.30** Lastetuba. **18.45** Animasarjad. **19.20** AK (viipek). **19.30** AK (vk). **20.00** Vene draama Idioot, 1/10. **20.55** NO99 Kunstikool, 1/15*. **21.00** Eesti lood. **21.30** Kirjandusfestival HeadRead. **22.10** Mf. Beebiga kimpus. **23.50** Kaalul on rohkem kui elu, 1/18

09.00 Seitsmesed uudised. **09.30** Kodu keset linna*. **10.00** Kutsuge Cobra 11*. **11.00** Mf. Lastelaipoliitsienik*. **13.30** Kodu keset linna. **14.00** Kutsuge Cobra 11*. **15.00** Kälimehed 1, 5. **16.00** Kuidas ma kohtasin teie ema 3, 8*. **16.30** Kutsuge Cobra 11. **17.30** Sõjaprintsess Xena 3, 4. **18.30** Simpsonid 15, 22*. **19.00** Ameerika paps 7, 16. **19.30** Kuidas ma kohtasin teie ema 3, 9. **20.00** Wilfred 2, 2. **20.30** Simpsonid 16, 1. **21.00** Kõige naljakamad koduvideod. **21.30** Mf. Jää, 1/2. **23.30** Paljalt naljakas. **00.00** Väravad 1, 5. **01.00** Salatoimikud 7,22

06.30 Tootaalne ärkamine! **09.00** Doktor Oz*. **09.50** Emmerdale, 5*. **10.20** Küladektiivid, 1. **11.15** Heartland*. **12.25** Hotell Grand, 5/25*. **13.50** Peakoka saladused, 5. **14.20** Naistekliinik, 17/132. **15.10** O.C. **16.00** Heartland. **17.00** Pahad tüdrukud, 99/107. **18.00** Doktor Oz. **19.00** Kodus ja võõrsil, 5580. **19.30** Emmerdale, 6. **20.00** Eesti tippmodell. **21.00** Mf. Keskklava. **23.00** Raudsed kodad. **00.05** Reporter

07.00 Reporter+ **08.00** Usu või ära usu!, 5/169*. **08.30** Spioonitarid*. **09.20** Teisaldajad*. **09.45** Kliikitähed*. **10.10** Rannavalve. **13.50** Benny Hill*. **14.25** Maailma kõige rumalamad... 8*. **15.15** Spioonitarid. **16.05** Portreteerija. **17.00** Maailma kõige rumalamad... 9. **17.55** Benny Hill. **18.30** Kliikitähed. **19.00** Tuvikesed*. **20.00** Tri-kimees. **20.30** Usu või ära usu!, 6/169. **21.00** Kaks ja pool meest*. **21.30** Kriminaalne Venemaa. **22.35** Gaasikontroll. **23.35** Conan, 91. **00.25** Kaks ja pool meest. **00.50** Tuvikesed

Teisipäev, 10. september

06.55 Televisioon
08.55 Holby City haigla
09.55 Televisioon*
11.55 Maahaigla
12.45 Prillitoos*
13.45 Osoon*
14.15 Välisilm*
14.50 Välisilma dokk*
15.45 Visiitkaart
16.00 Holby City haigla*
17.00 Aktuaalne kaamera
17.10 Reisile minuga
17.35 Minuscule
17.40 Maahaigla*
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.05 Vabariigi kodanikud
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.25 Jalgpall Ungari – Eesti
22.15 Sport
22.20 Jalgpall jätkub
23.35 Waterloo Roadi kool*
00.25 Ringvaade*

06.00 Punased roosid, 589*
06.45 Joonissarjad
07.55 Reporter*
08.55 Tuhat ja üks ööd, 71*
09.55 Rosario, 71/105*
11.00 Kodus ja võõrsil, 5580
11.30 Saladused*
12.00 Naabriplika*
13.00 Huumoritähestik*
14.00 Saladused
14.50 Punased roosid, 590/800
15.55 Küladektiivid, 117
16.55 Rosario, 72/105
18.00 Tuhat ja üks ööd, 72
19.00 Reporter
20.00 Mis sul viga on?
20.30 Kaks kanget Indias
21.30 Kanal 20
22.30 Nikita
23.30 Krimi
00.00 Mf. Mängur
01.40 Dexter
02.30 Ekstreemkalapüük

06.15 Joonissarjad
07.55 Armastus võidab, 120*
08.55 Kirgede torm, 1715*
09.55 Vaprad ja ilusad, 6556*
10.35 Elu keset linna, 5-6
11.35 Mf. Transformerid 3*
14.30 Vaprad ja ilusad, 6557
15.00 Lena, mu elu armastus, 180
16.00 Armastus võidab, 121
17.00 Kirgede torm, 1716
18.00 Kättemaksukontor 2, 2
19.00 Seitsmesed uudised
20.00 Kaua võib
20.30 Suletud uste taga 4, 2
21.30 CSI New York 9, 3
22.30 Mf. Kiired ja vihased
00.35 CSI Miami 10, 8
01.30 Chicago koodeks 1, 3

07.10 Animasarjad. **08.15** Lastetuba*. **08.30** Püramiiditipus. **09.00** Ringvaade*. **10.05** Waterloo Roadi kool. **11.00** Väike maja preerias. **11.45** MuinasTeeVee*. **12.10** Colas Breugnon*. **17.10** Väike maja preerias*. **18.00** Animasarjad. **18.30** Lastetuba. **18.45** Animasarjad. **19.20** AK (viipek). **19.30** AK (vk). **20.00** Pealtnägija*. **20.45** Gilmore'i tüdrukud. **21.30** Matsalu loodusfilmi-festival. **22.20** ehk, uhhuduur 2. **22.45** Eesti TOP 7. **23.30** Kuidas ei tohiks elada, 1/6. **00.00** Troonide mäng

08.30 Seitsmesed uudised. **09.30** Kodu keset linna*. **10.00** Kutsuge Cobra 11*. **11.00** Mf. Jää, 1/2*. **13.30** Kodu keset linna. **14.00** Kutsuge Cobra 11*. **15.00** Kälimehed 1, 6. **16.00** Kuidas ma kohtasin teie ema 3, 9*. **16.30** Kutsuge Cobra 11 4, 1. **17.30** Sõjaprintsess Xena 3, 5. **18.30** Simpsonid 16, 1*. **19.00** Ameerika paps 7, 17. **19.30** Kuidas ma kohtasin teie ema 3, 10. **20.00** Wilfred 2, 3. **20.30** Simpsonid 16, 2. **21.00** Kõige naljakamad koduvideod. **21.30** Mf. Jää, 2/2. **23.30** Paljalt naljakas. **00.00** Kummitsuslinna vangid 1, 3. **01.00** Salatoimikud 8, 1

06.30 Tootaalne ärkamine! **09.00** Doktor Oz*. **09.50** Emmerdale, 6*. **10.20** Küladektiivid, 2. **11.15** Heartland*. **12.25** Hotell Grand, 6/25*. **13.50** Peakoka saladused, 6. **14.20** Naistekliinik, 18/132. **15.10** O.C. **16.00** Heartland. **17.00** Pahad tüdrukud, 100/107. **18.00** Doktor Oz. **19.00** Kodus ja võõrsil, 5581. **19.30** Emmerdale, 7. **20.00** Naabriplika. **21.00** Ameerika tippmodell 14, 10/13. **22.00** Gok Wan annab moenõu. **23.10** Seksi õppetunnid, 5/10. **00.10** Reporter

07.00 Reporter. **08.00** Usu või ära usu!, 6/169*. **08.30** Spioonitarid*. **09.20** Conan, 91*. **10.10** Rannavalve. **13.50** Benny Hill*. **14.25** Maailma kõige rumalamad..., 9*. **15.15** Spioonitarid. **16.05** Portreteerija. **17.00** Maailma kõige rumalamad..., 10. **17.55** Benny Hill. **18.30** Kliikitähed. **19.00** Tuvikesed*. **20.00** Krimi. **20.30** Usu või ära usu!, 7/169. **21.00** Kaks ja pool meest*. **21.30** Mf. Lucky Luke. **23.35** Conan, 92. **00.20** Kaks ja pool meest. **00.45** Tuvikesed

Kolmapäev, 11. september

06.55 Televisioon
08.55 Holby City haigla
09.55 Televisioon*
11.55 Maahaigla
12.40 Ilus maa*
13.00 Riigikogu infotund
14.00 ENSV*
14.30 Ajalik ja ajatu*
15.05 Maailma ajalugu, 1/8*
16.00 Holby City haigla*
17.00 Aktuaalne kaamera
17.10 Reisile minuga
17.35 Minuscule
17.40 Maahaigla*
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.05 Pealtnägija
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Sport
21.40 Foorum
22.30 Eesti dokk: Meelevaldaja
23.25 Jah, härra peaminister, 1/6*
23.55 Waterloo Roadi kool*

06.00 Punased roosid, 590*
06.45 Joonissarjad
07.55 Reporter*
08.55 Tuhat ja üks ööd, 72*
09.55 Rosario, 72/105*
11.00 Kodus ja võõrsil, 5581
11.30 Kaks kanget Indias*
12.30 Mis sul viga on?*
13.00 Kanal 20*
14.00 Saladused
14.50 Punased roosid, 591/800
15.55 Küladektiivid, 118
16.55 Rosario, 73/105
18.00 Tuhat ja üks ööd, 73
19.00 Reporter
20.00 Suur lotokolmapäev
21.00 Heeringas Veenuse öäl
21.30 Pilvede all
22.30 Nikita
23.30 Harry seadus
00.25 Sjomini juurdlus
01.20 Vampiiripäevikud

06.15 Joonissarjad
07.55 Armastus võidab, 121*
08.55 Kirgede torm, 1716*
09.55 Vaprad ja ilusad, 6557*
10.35 Elu keset linna, 2-8
11.35 Seaduse nimel 2, 2
12.30 Suletud uste taga 4, 2*
13.30 CSI New York 9, 3*
14.30 Vaprad ja ilusad, 6558
15.00 Seitsmes taevast 1, 1
16.00 Armastus võidab, 122
17.00 Kirgede torm, 1717
18.00 Kättemaksukontor 2, 3
19.00 Seitsmesed uudised
20.00 Appi tuleb selgeltnägija, 2
21.00 Võimalik vaid Venemaal
21.30 Kõndid 8, 2
22.30 Kättemaks 2, 2
23.30 Top Gear USA 2, 5
00.30 Viimane hoiatus 3, 2
01.30 Vaga vesi 1, 10

07.10 Animasarjad. **08.15** Lastetuba*. **08.30** Püramiiditipus. **09.00** Ringvaade*. **10.05** Waterloo Roadi kool. **11.00** Väike maja preerias. **11.45** Gilmore'i tüdrukud*. **12.30** Mf. Beebiga kimpus*. **14.10** Rakett 69. **15.35** 11. septembri mälestuskontsert. **17.10** Väike maja preerias*. **18.00** Mõmmi aabits. **18.25** Piknikutort. **18.30** Lastetuba. **18.50** Animasarjad. **19.20** AK (viipek). **19.30** AK (vk). **20.00** Meie inimesed. **20.25** Samsungi rattamaratonide sari. **21.05** Kevad a'la carte. **21.30** Matsalu loodusfilmi festival. **23.05** 11. september – erakorraline seisukord

08.30 Seitsmesed uudised. **09.30** Kodu keset linna*. **10.00** Kutsuge Cobra 11 4, 1*. **11.00** Mf. Jää, 2/2*. **13.30** Kodu keset linna. **14.00** Kutsuge Cobra 11 4, 1*. **15.00** Kälimehed 1, 7. **16.00** Kuidas ma kohtasin teie ema 3, 10*. **16.30** Kutsuge Cobra 11 4, 2. **17.30** Sõjaprintsess Xena 3, 6. **18.30** Simpsonid 16, 2*. **19.00** Ameerika paps 7, 18. **19.30** Kuidas ma kohtasin teie ema 3, 11*. **20.00** Wilfred 2, 4. **20.30** Simpsonid 16, 3. **21.00** Kõige naljakamad koduvideod. **21.30** Mf. Päev pärast homset. **00.00** Euroopa pokkeriturnee. **01.00** Paljalt naljakas. **01.30** Salajane ladu 13 1, 2. **02.30** Salatoimikud 8, 2

06.30 Tootaalne ärkamine! **09.00** Doktor Oz*. **09.50** Emmerdale, 7*. **10.20** Küladektiivid, 3. **11.15** Heartland*. **12.25** Ameerika tippmodell 14, 10/13*. **13.25** Gok Wan annab moenõu*. **14.20** Naistekliinik, 19/132. **15.10** O.C. **16.00** Heartland. **17.00** Pahad tüdrukud, 101. **18.00** Doktor Oz. **19.00** Kodus ja võõrsil, 5582. **19.30** Emmerdale, 8. **20.00** Kaks kanget Indias. **21.00** Mf. L.A. gigo-lo. **23.05** Unustamatu. **00.05** Reporter

07.00 Reporter. **08.00** Usu või ära usu!, 7/169*. **08.30** Spioonitarid*. **09.20** Conan, 92*. **10.10** Rannavalve. **13.50** Benny Hill*. **14.25** Maailma kõige rumalamad..., 10*. **15.15** Spioonitarid. **16.05** Portreteerija. **17.00** Maailma kõige rumalamad..., 11. **17.55** Benny Hill. **18.30** Kliikitähed. **19.00** Tuvikesed*. **20.00** Kuldvillak. **20.30** Usu või ära usu!, 8/169. **21.00** Kaks ja pool meest*. **21.30** Mf. Sanctum. **23.30** Conan, 95. **00.20** Kaks ja pool meest. **00.45** Tuvikesed

Neljapäev, 12. september

06.55 Televisioon
08.55 Holby City haigla
09.55 Televisioon*
11.55 Maahaigla
12.45 Pealtnägija*
13.35 Krokodill
13.50 Täheleav: Andres Söber*
15.05 Vabariigi kodanikud*
16.00 Holby City haigla*
17.00 Aktuaalne kaamera
17.10 Reisile minuga
17.35 Minuscule
17.40 Maahaigla*
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.05 Kähekõne
20.30 Mõistlik või mõttetu
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Sport
21.40 Kapital
22.10 MI
22.35 Muusikadokk
00.15 Waterloo Roadi kool*

06.00 Punased roosid, 591*
06.45 Joonissarjad
07.55 Reporter*
08.55 Tuhat ja üks ööd, 73*
09.55 Rosario, 73/105*
11.00 Kodus ja võõrsil, 5582
11.30 Pilvede all*
12.30 Heeringas Veenuse öäl*
13.00 Suur lotokolmapäev*
14.00 Saladused
14.50 Punased roosid, 592/800
15.55 Küladektiivid, 119
16.55 Rosario, 74/105
18.00 Tuhat ja üks ööd, 74
19.00 Reporter
20.00 Parim enne
20.30 Kodutunne
21.30 Mf. Pearahakütt
23.45 Mf. Kõige parem film 2
01.20 Jahtunud jälg*

06.15 Joonissarjad
07.55 Armastus võidab, 122*
08.55 Kirgede torm, 1717*
09.55 Vaprad ja ilusad, 6558*
10.35 Elu keset linna, 9-10
11.35 Seaduse nimel 2, 3
12.30 Appi tuleb selgeltnägija, 2*
13.30 Kõndid 8, 2*
14.30 Vaprad ja ilusad, 6559
15.00 Seitsmes taevast 1, 2
16.00 Armastus võidab, 123
17.00 Kirgede torm, 1718
18.00 Kättemaksukontor 2, 4
19.00 Seitsmesed uudised
20.00 Kodumäng, 3
20.30 Kättemaksukontor 10, 1
21.30 Selgeltnägijate tuleproov 7, 6
22.35 Mf. Palja relvaga 2
00.25 Euroopa pokkeriturnee
01.35 Päästjad 6, 5
02.20 Kinominutid

07.10 Animasarjad. **07.45** Tule öuel*. **08.10** Pikniku-tort*. **08.15** Lastetuba*. **08.30** Töötuba. **08.55** Minuscule. **09.00** Ringvaade*. **10.05** Waterloo Roadi kool. **11.00** Väike maja preerias. **11.45** Mf. Viimane rong koju. **13.15** Eesti TOP 7*. **17.10** Väike maja preerias*. **18.00** Tule öuel! **18.25** Piknikutort. **18.30** Lastetuba. **18.45** Animasarjad. **19.20** AK (viipek). **19.30** AK (vk). **20.00** Ela sajaga, 1/15. **20.30** Eesti lood. **21.00** Polartrip, 1/8. **21.20** Minuscule. **21.30** Sulerahvas. **22.25** Zen, 1/3. **23.55** R2 Live

08.30 Seitsmesed uudised. **09.30** Kodu keset linna*. **10.00** Kutsuge Cobra 11 4, 2*. **11.00** Mf. Päev pärast homset*. **13.30** Kodu keset linna. **14.00** Kutsuge Cobra 11 4, 2*. **15.00** Kälimehed 1, 8. **16.00** Kuidas ma kohtasin teie ema 3, 11*. **16.30** Kutsuge Cobra 11 4, 3. **17.30** Sõjaprintsess Xena 3, 7. **18.30** Simpsonid 16, 3*. **19.00** Ameerika paps 7, 19. **19.30** Kuidas ma kohtasin teie ema 3, 12. **20.00** Wilfred 2, 5. **20.30** Simpsonid 16, 4. **21.00** Kõige naljakamad koduvideod. **21.30** Mf. Riddicki kroonikad: Kottipime. **23.40** Paljalt naljakas. **00.10** Kinominutid. **00.40** Kuritöö 1, 9. **01.40** Salatoimikud 8, 3

06.30 Tootaalne ärkamine! **09.00** Doktor Oz*. **09.50** Emmerdale, 8*. **10.20** Küladektiivid, 4. **11.15** Heartland*. **12.25** Unust

VABA AEG

Toimetaja KAIE MÖLTER, 433 0041, sakala@ajaleht.ee. Kuulutused tel 433 0062, kuulutused@sakalakirjastus.ee

ÜRITUSED

Viljandi linnagaleriis raamatukogu kolmandal korrusel on täna kell 17 Eesti ettevõtluskõrgkooli Mainor avaaktus ning ühtlasi selle kooli loomemajanduse õppetooli üliõpilaste tööde näituse «Ü-DI-3» avamine. Tallinna tänav 11/1.

Karksi meefestival avatakse täna kell 19, homme kell 10 festival jätkub.

Pubis Suur Vend esineb täna kell 22 Sulo. Turu tänav 4, Viljandi. Tel 433 3644.

Kohvikus Fellin esineb täna kell 21 Mari Pokinen. Kauba tänav 11, Viljandi. Tel 435 9795.

Karksi valla kultuurikeskuses esitab 8. septembril Anti Kreem šamaanirännakuid trummiga.

Lasteaia Kröll saalis alustab 10. septembril kell 18 jooga ja meditatsiooni kursust/treeningut, mis aitab saavutada füüsilise ja vaimse tasakaalu, hea tervise ning harmoonia iseendas. Lisa-info tel 523 7119, www.jooga-viljandis.blogspot.com. Kagu tänav 9, Viljandi.

NÄITUSED

Kondase keskuses näeb Tarah Montbéliatzi aktifotode näitust «Hermann Johanni nägemus», 15. septembrini Anna Wildrose'i kollaaži- ja assamblažinäitust «Sinine, valge, punane», 22. septembrini Kaarina Staudinger-Loppukaarre maale müstilistest

olevustest «Õised olevused» ning 22. septembrini Soomes elava kunstniku Tatjana Bergelti kollaaže «Keele ilu» ja Urve Küttneri «Visioone». Püsiekspositsioonis on Paul Kondase maalilooming Viljandi muuseumi kogust. Pikk tänav 8, Viljandi. Tel 433 3968.

Viljandi raamatukogu lugemissaalis 28. septembrini Eesti nahakunstnike liidu kätekunstinäitus «Konrad Mägi. Kõidetud». Tel 433 8660. Tallinna tänav 11/1.

Sakala keskuse jalutusaalis näeb 28. septembrini Evi Kauri maale. Tallinna tänav 5, Viljandi.

Abja kultuurimaja Mulgi Ukuva ka ruumes on septembri lõpuni pärandkultuuri aastale pühendatud näitus «Oh aegu ammu-seid». Avatud tööpäeviti kella 11–17.

Viljandi muuseumis on 5. oktoobrini Viljandi huvi- ja kunsti-kooli õpilaste ühisnäitus «Must- rimängud». Johan Laidoneri plats 10. Tel 433 3316.

Suure-Jaani külastemajas saab näha Valev Seina maalinäitust «Jaanist mihkripäevani». Ilmari tänav 3-a. Tel 551 5932.

NIMEPÄEV

Täna nimepäevalised on Ingel, Angela, Angelika ja Aiki.

Kohvikus Fellin laulab täna õhtul Mari Pokinen. MARGUS ANSU (POSTIMEES)

Üks uhkem kui teine

Sakala kutsus huvitavate postkastide omanikke saatma toimetusse neist pilte, et saaksime põnevaid ideid ja kaunist kätetööd ka teistele lehelugejatele näidata.

Liis Ojamäe saatis foto venna meisterdatud postkastist, Lea Matsoni kodu seinal Viiratsis on elamu toonides tilluke «postimaja». Posti ot-sas seisev kast on juba kümme aastat kirju oodanud Aivar Ruukeli talu juures Pärnu-

maal Saarisoos ning Ludmilla Sepa postkast Vardi külas on mustade mehikeste valve all.

Toimetusse saadetud piltide hulgast valisime neli. Nende kastide omanikud saavad tänutäheks Sakala kruusi, millest värsket, just postkastist võetud lehte luges kohvi või teed juua.

Postkastide omanikke ootame toimetusse kruusi järele tööpäevadel kella 9–17. (Sakala)

Disaininäitus avab õppeaasta

TIINA SARV
tiina.sarv@ajaleht.ee

Täna kell 17 avatakse Viljandi raamatukogu teisel korrusel linnagaleriis ettevõtluskõrgkooli Mainor loomemajanduse õppetooli üliõpilaste tööde näitus «Ü-DI-3», mis lahtiseletatult tähendab üliõpilasdisaini number 3.

See sündmus on ühitatud Mainori Viljandi õppekeskuse ava-aktusega.

Siinse õppekorralduse juhi Markus Steini sõnul hakkab Viljandis sel sügisel õppima 120 noort, neist esmakursuslasi 15.

«Kõigist hirmudest hoolimata jäi vastuvõtt samale tasemele, nagu see oli eelmisel aastal,» ütles Stein.

Põhiline, mida valitakse, on ärijuhtimise õppekava, on ka mõned infotehnoloogia ja disaini erialale astunud.

«Üldaineid ja ettevõtluse loenguid kuulavad infotehnoloogia- ja disainitudengid Viljandis, erialaainete õppimiseks sõita Tallinna või Tartusse,» rääkis Stein.

Tänavu alustab rakendus-

Siim Sultson paneb koos Mainori rõivadisaini õppejõu Astri Müüliga Viljandi linnagaleriis üles tudengite näitust.

kõrgharidust pakkuv Mainori Viljandi keskus 20. õppeaastat, olles vaid aasta noorem kui kool ise.

Tööd, mis on paigutatud näituseruumi seintele ja ekspositsioonilustele, näitavad, ku- hu selles koolis õppides jõuda

võib. Väljas on rõivadisaini, si-sekujunduse ja graafilise disai-ni üliõpilaste parimad tööd nii kahe- kui kolmemõõtmelistena.

Näitust üles pannud Maino-ri loomemajanduse õppetooli juhataja Siim Sultson rääkis, et seal ei koolitata sisearhitekte

nagu kunstiakadeemias, pigem arhitekti abisid. Plussiks pidas ta praktika suurt osa õppeka-vas ja ettevõtlusõpet, mis võimaldab noorel inimesel pärast lõpetamist oma firma asutada.

Näitus on avatud 27. sep-tembrini.

«Kuldne kaseleht» kutsub luuletama

Eesti luuleklubi liit kutsub igas vanuses luulehuvilisi oma võimeid proovile pane-ma ja saatma oma loomingut luulevõistlusele «Kuldne kaseleht 2013».

Teema, mida väljendada, valib igaüks ise. Võistlusluule-tusi, mida võiks olla viis või kuus, oodatakse 15. oktoobrini.

Facebooki kasutavatel inimestel palutakse luuletuseid üles panna www.facebook.com/kuldne.kaseleht.2013, teistel saata e-pos-ti aadressil ingvarl@hotmail.ee.

Võib esineda ka varjuni-

me all, kuid korraldajatele palutakse teatada ühtlasi õi-ge nimi, aadress (ka tavapostiaadress), telefon, vanus, õpi-lastel kool ja klass või kursust ning täiskasvanuil vanus ja elukutse.

Kõigi vähemalt teise voo-ru jõudnutega võtab korraldusmeeskond ühendust ning paremik luuletustest ilmub koos autorite fotodega luule-vihikuna trüki. Lisaks põhi-auhindadele, mis on Eesti rahvusraamatukogult, panevad oma eriauhinnad välja Kivisildnik ja Elaan. (Sakala)

SPORT

Toimetaja MADIS LUIK, 433 0043, madis.luik@ajaleht.ee

35

Homme kell 10 algavad Viljandi staadionil maakonna lahtised veteranide kergejõustiku meistrivõistlused, kuhu on oodatud 35-aastased ja vanemad sportlikud mehed ja naised.

Naistest pälvis Viljandi golfimeistri medali Ingrid Säga.

REELIKA MARANIK

TIITLIVÕISTLUSED

Viljandimaa sai oma esimesed golfimeistrid

KEDI VÄLBA, turniiri korraldaja

Laupäeval said teoks Viljandimaa esimesed golfimeistrivõistlused. Et meie maakonnas golfiväljakut pole, peeti need Pärnumaal Valgerannas.

Kokku läbiti 18 rada ning võitjad selgitati punktimängu arvestuses. Võistlema tuli 45 inimest ja see ületas korraldajate ootusi lausa kaks korda.

Tiitlivõistlustel oli võimalik osaleda nii kogenud mängijatel kui päris algajatel, kellest enamik oli alles sel suvel läbinud *green card*'i kursuse ehk teisisõnu omandanud mänguõigused.

Maakonna meistriks tulid

naistest Ingrid Säga 42 ja meestest Tõnno Habicht 52 punktiga. Naiste arvestuses saavutas teise koha Anne Kilk ja kolmanda koha Kedi Välba. Meestest oli teine Priit Kull ja kolmas Peeter Kilk.

Võistlusel anti välja ka üldvõitja tiitlid aktiivse händikäpiga mängijatele, kelleks olid naiste arvestuses Pille-Triin Mihelson ja meestest Peeter Kilk. Lisaks jagati eriauhindu. Parima *scratch*'i auhinna vähima löökide arvu eest sai Paul Põhi, auhind «Lähim lipule» kuulus Mario Dobrusele. Piki-avalöögi tiitli napsas naistest Helena Valdek ja meestest Madis Meier.

Korraldajad tänavad osavõtjaid, samuti kõiki toetajaid ja koostööpartnereid suurepärase golfipäeva eest.

TULEKUL

LASTEJOOKS. Homme kell 11 on Viljandis Paala järve ääres 60. laste ümber Paala järve jooks.

JALGPALL. Homme kell 17 algab Viljandis kaks Eesti meistrivõistluste kohtumist. Linnastaadionil peavad teise liiga mängu Tuleviku II ja Tartu JK Welko Elekter ning kunstmuruväljakul on kolmandas liigas vastamisi Tuleviku Vanakesed ja Põlva FC Lootos.

Samuti on homme kaks meistrivõistluste kohtumist Suure-Jaani staadionil. Kell 12 mängivad kolmanda liiga meeskonnad Suure-Jaani United ja FC Otepää ning kell 14.30 samuti kolmandas liigas kuuluva SK Tääksi ja Tõrva JK.

LAUATENNIS. Homme kell 11 algab Suure-Jaani spordihoones kohaliku sarja 11. hooaja avaetapp.

PETANK. Pühapäeval kell 12 tuleb Viljandi rannas Heliose sarja viimane etapp.

RATSUTAMINE. Pühapäeval kell 10 algavad Sammulis Viljandimaa takistussõidu karikavõistlused.

JALGRATTAMATK. Pühapäevase matka kontrollpunkt Viiratsi vallas Saareküla Titekivi juures on avatud kell 11–14.

Tulevik kaotas järjekordselt

ALVAR LOOG, jalgpallihuviline

Pühapäeval kaotas Viljandi Tulevik kodustaadionil Eesti meistrivõistluste esiliiga kohtumises 1:4 Tallinna Flora duubliile ning on nüüd turniiritabelis libisemas üleminekumängudele viivale kaheksandale kohale.

Kahes eelmises nende meeskondade tänavuses kohtumises võitis Tulevik 1:0 võidu. Seekord jooksis aga endise Tuleviku palluri Jürgen Henni juhendamata Flora duubli eest platsile peaaegu poole koosseisu jagu mängijaid, kes on saanud karastust meistriliigas ning juba jaanipäevast saadik oma mängu ja õiget koosseisu otsiv Tulevik jäi vastasele alla peaaegu kõigis elementides.

Flora avavärv sündis 30. minutil. Halvimatel hetkedel rahvaliiga taset näidanud Tulevik lõi selle endale sisuliselt ise. Meeskonna keskkaitseja Oskar Berggren hakkas palli trahvikasti keskel puhtakslöömise asemel endale hoopis jalale sättima ning vastaste ründaja Karl Ivar Maar noppis selle koha ja saatis väravasse.

53. minutil kahekordistas Flora oma eduseisu kiirrünnakuga, mille lõpetuseks puutus

palli äärekaitseja Nikita Baranov.

Tulevik mängis ka kaotusseisus ühe ründajaga ja väga madalalt, vastase väravat suutis ta tõsiselt ohustada kõigest mõne lühikese surveperioodi jooksul. Üks neist tõi viimaks edu: 67. minutil söötis Martin Normann palli äärelt trahvikasti ja sinna sisse sööstnud Tanel Lang saatis selle väravasse.

1:2 seisul oli Tulevik justkui mängus tagasi, kuid kohalike pealtvaatajaid, keda oli staadionile kogunenud umbes 150, platsil toimuv erilist optimismi ei sünnitanud. 76. minutil taastas Martin Kase peaga palli väravasse suunates Flora kaheväravalise eduseisu ning kohtu-

mise kolmandal üleminutil lõi ta Tuleviku väravasse veel ühe palli, tehes lõppskooriks 1:4.

Tulevikule töid kaotuse ebahütlane koosseis ja selgelt ebapiisav füüsiline ettevalmistus, mille tõttu ei suutnud ta oma mängujoonist kinni pidada. Poolkaitseliin ei jõudnud Flora dikteeritud tempo juures piisavalt toetada ei kaitses ega rünnakut, äärepoolikute panus üksiku tipuründaja abistamisse jäi minimaalseks.

Tuleviku kapten Raiko Mutle kirjutas pärast kohtumist meeskonna kodulehel: «Positiivse poole pealt jäid silma Martin Normanni tohutu töötahe ja liikumisraadius ning Rasmus Luhakooderi initsiatiiv

mängu keskvaljal koordineerida. Viimase aktiivsus ja ideed andsid meile teisel poolajal mängupilti mingi loogika ja see sai ka väravaga tasutud. Kuid lõpu äravajumine, mille tingisid vastase pealesurutud kiire mängutempo ja suur liikuvus, andis selge võidu siiski neile.»

Viljandi meeskond on langenud esiliiga turniiritabelis seitsmendale kohale. Vahe meistriliiga üleminekumängudele pääseva paremuselt teise iseseisva klubiga, kelleks on praegu Rakvere Tarvas, on kaheksa punkti. Esiliiga B üleminekumängudele viivast kaheksandast kohast lahutab Tulevikku seitse punkti, kuid seal asetsev Vändra Vaprus on pidanud kaks kohtumist vähem. Kahe otse esiliigast välja langeva klubiga, kes on praegu Tallinna Puuma ja Kiviõli Irbis, on Tuleviku vahe vastavalt 16 ja 22 punkti.

Tänavuse esiliiga avaringis 23 punkti kogunud Tulevik on kõigest ühe kaotuse kaugusel sellest, et läbida kolmas ring, teenimata mängudes ühtegi punkti: seni on meeskond seitse kaotuse kõrvale saanud ühe võidu tänu Kiviõli Irbise loobumisele.

Esiliiga kolmanda ringi viimases kohtumises tuleva nädala pühapäeval, 15. septembril kell 14 on Tulevik Viljandis vastamisi tabeli eelviimase, Tallinna Puumaga.

Viljandi jalgpalliklubi Tulevik esindusmeeskond on esiliiga turniiritabelis vajunud ähvardavalt lähedale kaheksandale positsioonile, mis tähendaks talle hooaja lõpul võitlust esiliigasse püsijäämise nimel.

Tartu t 8, 71020 Viljandi
Üldtelefon 433 0040
Faks 433 4275
Internet: <http://sakala.ajaleht.ee/>
e-post sakala@ajaleht.ee
Reklaami telefon 433 0063, faks 433 0080
Kuulutuste faks 433 0066
e-post reklaam@sakalakirjastus.ee
kuulutused@sakalakirjastus.ee
Klienditeenindaja-sekretär
Marge Ira 433 0040
Peatoimetaja Hans Väre 433 0050
Peatoimetaja asetäitja
Marko Suurmägi 433 0042
Vanemtoimetaja
Rannar Raba 433 0051
Toimetajad
Maarja Möldre 433 0082
Anu Arak 433 0082
Arvamustoimetaja
Karl-Eduard Salumäe 433 0048
Reporterid
Aivar Aotäht (uudised) 433 0085
Margus Haav (kultuur) 433 0046
Sigrid Koorep (uudised) 433 0049
Madis Luik (sport) 433 0043
Sten Mahov (tarbija) 433 0052
Kaie Mölter (uudised) 433 0041
Siim Piirak (uudised) 433 0084
Üllar Priks (uudised) 433 0044
Tiina Sarv (kultuur) 433 0047
Egon Valdaru (uudised) 433 0053
Fotograaf Elmo Riig, Marko Saarm 433 0057
Korrektoirid Kadri Soon, Ülle Mallmann 433 0056
Kujundusjuht Ain Kivilaan 433 0058
Küljendus Piret Holtsmann, Katri Henga 433 0055
Reklaamitoimetuse peaspetsialist
Merlin Muts 433 0063
Müügispetsialistid
Airi Janke 433 0060
Monika Schults 433 0064
Kuulutuste ja ajalehe tellimuste vastuvõtu klienditeenindaja
Andra Tetsmann 433 0062
Kujundaja Imbi Padrik 433 0081
Küljendaja-kujundaja
Liina Valt 433 0081
Korrektoir Gitta Lilienthal 433 0083
Finantsjuht
Pilvi Sume 447 7099
Raamatupidajad
Kaie Liiv 433 0065, Meeli Eismann 433 0068

Kuulutuste vastuvõtt tööpäeviti kella 9–17, lõuna kella 13–13.30. Järgmise päeva ajalehte kella 12-ni. Sakala ilmub viis korda nädalas. Väljaandja AS Ühinenud Ajalehed. Juriidiline aadress Gildi t 1, 51007 Tartu. Postiaadress Rütli t 14, 80010 Pärnu. Toimetuse käsikirju ei tagasta ja võtab endale õiguse neid lühendada. Välisautorite honorarid kantakse üle pangakontole üks kord kuus järgmise kuu 6. kuupäeval. Koik ajalehes Sakala avaldatud artiklid ja fotod on autoriõigusega kaitstud teosed, mille reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma AS-i Ühinenud Ajalehed kirjaliku nõusolekuta keelatud.

Trukitud Kroonpressi trükikojas. Tiraaž 8715

Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda pressinõukogusse, pn@eal.ee või telefon 646 3363.

Kolmapäeval sündisid Viljandis tüdruk ja poiss.

Viljandi Rattaklubi kutsub
JALGRATTATRENNI
8–14-aastaseid noori.

Uute õpilaste vastuvõtt
E, K, R kell 14.30
klubi rattabaasis
(spordikooli vana maja)
või telefonil 554 4862.

Treener on Marek Johanson.

EESTI METSANDUSETTEVÕTE AASTAST 2001
EESTI METSNIK
 Metsameister üle Eesti

**Hooldusraided
 Uuendusraided
 Raietööd ja transport**

**Metsamaa ost
 Kasvava metsa ost
 Metsamaterjali ost**

Metsaomaniku nõustamine

TEIE METSAMEISTER *Eesti Metsnik*
 info@eestimetsnik.ee tel 50 700 45 www.eestimetsnik.ee

OÜ Delux pakub töömahu suurenemise tõttu tööd kogemustega **ÕMBLEJATELE**

PAKUME:

- täiendusõpet
- häid töötingimusi
- konkurentsivõimelist palka (edukamatele töötasu 4-5 € tunnis)

OÜ DELUX on Soome kapitalil põhinev kodutekstiiliga tegelev ettevõtte, mis annab tööd 210 inimesele. Meie peamine eesmärk on arendada funktsionaalseid tooteid, mis tagavad parima une. Toodangu põhiosa moodustavad voodikomplektid, kõrge kvaliteediga padjad, tekid ja madratsid, millest 99% müüme välisriikides.

DELUX areneb kiiresti ja prognoosid on paljulubavad. Meie turundusmeeskonna eesmärk on arendada uusi, innovaatilisi tooteid ja jõuda Euroopa tekstiilitootjate seas kõrgeimale kohale.

Kandideerimiseks saata CV e-postiga marje.panksep@delux.ee.

DELUX DREAMS

Delux OÜ Rava 5, Viljandi
 Info tel 529 1147.

Alati sinuga kaasas ...

Sakala
 www.sakala.ajaleht.ee

Köögimööbel ja garderoobid otse tootjalt

Garderoobisüsteemid -25%

Mõõtmine ja paigaldus tasuta*

Köögitehnika komplekt Zanussi 498 €

* Tingimustega tutvu kohapeal

BE

BALTEST MÖÖBEL
Sisustuspood.ee

Valmistatud Viljandis

- **Esinduskauplus** Sisustuskaubamaja Home Gallery Leola 53, Viljandi • Tel 434 2003
- **Tootmine ja hulgimüük** Vilja 13a, Viljandi • Tel 433 3380